

Kotouttamisohjelma

Kaupunginhallitus 31.5.2021 § xx

Valtuusto 14.6.2021 § xx

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO.....	3
1.1	Kangasalan tilanne.....	3
1.2	Lainsäädäntö	4
1.3	Muita lähtökohtia	5
2	KOTOUTTAMISTA OHJAAVA TOIMINTA	7
3	KOTOUTUMISTA EDISTÄVÄT TOIMENPITEET	8
3.1	Perustietoa Suomesta	9
3.2	Ohjaus ja neuvonta	10
3.3	Kielipalvelut.....	10
3.4	Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma	12
3.5	Kotoutumiskoulutus	13
3.6	Muut kotouttamista edistävät toimenpiteet.....	14
3.7	Taloudellinen tuki kotoutumisaikana	14
4	KAIKILLE IKÄRYHMILLE YHTEISET PALVELUT.....	15
4.1	Sosiaalipalvelut.....	15
4.2	Terveyspalvelut.....	16
4.3	Asuminen	17
4.4	Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	20
5	LASTEN JA NUORTEN PALVELUT	22
5.1	Neuvolat ja kouluterveydenhuolto.....	22
5.2	Varhaiskasvatus.....	24
5.3	Esiopetus	25
5.4	Perusopetukseen valmistava opetus.....	26
5.5	Perusopetus	27
5.6	Iltapäivätoiminta	30
5.7	Perusopetuksen jälkeinen opetus	30
5.8	Nuorisotyö	31
6	TYÖLLISYYTTÄ TUKEVAT PALVELUT.....	31
6.1	Kangasalan kaupungin työllisyyspalvelut	31
7	IKÄIHMISTEN PALVELUT	34

8	YHTEISTYÖ JÄRJESTÖJEN JA SEURAKUNNAN KANSSA.....	34
8.1	Suomen Punaisen Ristin Kangasalan osasto	34
8.2	Seurakunnat	35
8.3	Muut	37
9	SEUTUKUNNALLISET PALVELUT JA VALTION PALVELUT	38
9.1	Tampereen palvelut	38
9.2	Digi- ja väestötietovirasto	38
9.3	Poliisi	39
9.4	Maahanmuuttovirasto eli Migri	39
9.5	Kela eli Kansaneläkelaitos	40
10	MAAHANMUUTTAJATYÖN KEHITTÄMISALUEET JA IDEAT	41
11	LIITTEET	42

1 JOHDANTO

Pirkanmaalla asui vuoden 2020 lopussa yhteensä 522 852 asukasta, joista 26 921 eli 5,1 % oli äidinkielenään muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea puhuvia. Pirkanmaalla asuu noin 6,2 % kaikista Suomen vieraskielisistä asukkaista. Koska osa Suomeen muualta muuttaneista on saanut Suomen kansalaisuuden, vieraskielisten osuus antaa Suomeen muuttaneiden määrästä paremman kuvan kuin ulkomaan kansalaisuus. Yleisimmät Pirkanmaalla puhutut vieraat kielet ovat venäjä, arabia, viro, persia ja englantia. Tampere on Pirkanmaan kansainvälinen kunta. Vuoden 2020 lopussa Tampereen kaupungin 241 009 asukkaasta vieraskielisiä oli 19 576 eli 8,1 % kaikista Tampereen asukkaista.

Pirkanmaalle muutetaan niin Suomen sisäisesti kuin ulkomailtakin ennen kaikkea perhesyistä sekä työn ja opiskelun perässä. Pirkanmaalla on kansainvälisiä tutkinto-opiskelijoita Tampereen yliopistossa sekä Hämeen ammattikorkeakoulun Valkeakosken campuksella. Pirkanmaalla on kokemusta myös humanitaarisesta maahanmuutosta. Kiintiöpakolaisia on otettu vastaan mm. Tampereella, Lempäälässä, Pirkkalassa ja Punkalaitumella. Turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskuksia ja ryhmäkoteja toimii tällä hetkellä muutamia eri puolilla Pirkanmaata. (www.kotouttaminen.fi, 20.4.2021)

1.1 Kangasalan tilanne

Tilastokeskuksen mukaan vieraskielisten kuntalaisten osuus Kangasalan väestöstä 31.12.2020 oli 2,6 %. Vieraskielisiä kuntalaisia oli tuolloin Kangasalla 847. Ulkomaan kansalaisuus heistä oli 506:lla (1,5 %).

Kangasalla asuu yli 50 eri kansalaisuuden edustajia kaikista maanosista. Suurimmat kansalaisuusryhmät (v. 2020) muodostuvat venäläisistä, virolaisista, ruotsalaisista, saksalaisista ja thaimaalaisista. Äidinkielenään (v. 2020) maahanmuuttajat puhuvat eniten venäjää, viroa, arabiaa, englantia ja saksaa.

Tilastokeskuksen ylläpitämän Kototietokannan mukaan Kangasalan netto-maahanmuutto on 2010-luvulla vaihdellut kymmenen ja 38:n muuttajan välillä.

			2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kangasala	ULKOMAAN KANSALAISET YHTEENSÄ	Maahanmuutto	22	31	26	38	45	29	50	25	30	33
		Maastamuutto	10	5	16	4	7	8	12	9	12	6
		Nettomaahanmuutto	12	26	10	34	38	21	38	16	18	27

Kangasalan kaupunki on tehnyt vuonna 2016 Sopimuksen kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä. Sopimus on luonteeltaan ns. avoin sopimus, eli siinä ei ole sovittu vastaanotettavien pakolaisten määrästä, vaan niistä neuvotellaan ELY-keskuksen kanssa erikseen. Sopimus on voimassa toistaiseksi. Sopimuksen voimassaoloaikana Kangasalle ei ole osoitettu kuntapaikkaa tarvitsevia pakolaisia, mutta Kangasala on järjestänyt vastaanoton ja tarvittavat palvelut itsenäisesti kuntaan muuttaneille henkilöille. Vastaanottoon kuuluu asumisen, sosiaali- ja terveydenhuollon, opetus- ja kulttuuripalveluiden sekä toimeentuloturvan järjestäminen.

Vaikka Kangasalan väestöstä varsin pieni osa on maahanmuuttajia, on kaupunki avainasemassa maahanmuuttajien kotouttamisessa. Suuri osa kotoutumisen edistämisestä tehdään kaupungin peruspalveluissa. Kuten muutkin kaupunkilaiset, tarvitsevat maahanmuuttajat kasvatus-, koulutus- sekä sosiaali- ja terveyspalveluja. Myös asumisen ja vapaa-ajan palvelut ovat tärkeitä kotoutujalle.

1.2 Lainsäädäntö

Kotouttamislaki (1386/2010) 32 §:n mukaan "Kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja jota tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Ohjelma otetaan huomioon kuntalain mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Kunnalle säädetyt erityiset tehtävät ovat (Kotouttamislaki 30 §)

- vastata ja sovittaa yhteen paikallista kotouttamisen kehittämistä, suunnittelua ja seurantaa
- huolehtia palvelujen soveltuvuudesta myös maahanmuuttajille
- huolehtia siitä, että kunnassa on tarpeisiin nähden riittävästi kotoutumislain mukaisia toimenpiteitä ja palveluja
- huolehtia henkilöstön kotouttamisosaamisesta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, työ- ja elinkeinotoimiston, Kansaneläkelaitoksen ja muiden kunnan alueella toimivien viranomaisten on kunnan aloitteesta osallistuttava oman toimialansa osalta ohjelman laadintaan, toteutukseen ja toimeenpanon seurantaan. Paikalliset maahanmuuttaja-, kansalais-, työntekijä- ja työnantajajärjestöt sekä uskonnolliset yhteisöt voivat tarvittavassa laajuudessa osallistua kotouttamisohjelman laadintaan, toteutukseen ja sen toimeenpanon seurantaan.

Kotouttamisen haaste on toimiva yhteistyö eri toimijoiden välillä. Kotouttamisohjelman toivotaan lisäävän moniammatillista yhteistyötä ja tuovan selkeyttä työnjakoon ja vastuukysymyksiin. Kotouttamislaki velvoittaa kuntaa luomaan toimivan yhteistyöverkoston eri viranomaisten, maahanmuuttajien, kansalaisjärjestöjen ja muiden tahojen kesken. Yli hallintorajojen ulottuva yhteistyö tähtää maahanmuuttajien oma-aloitteisuuden ja osallistumisen lisäämiseen.

1.3 Muita lähtökohtia

Kotouttamisohjelman lähtökohtana on huomioida kaikki maahanmuuttajat erottelematta, onko kyse perheen, työn, opiskelun tai humanitaarisin syin kuntaan muuttaneista. Kotouttamisohjelma nojaa Kangasalan kaupunkistrategia 2025 arvoihin, joita ovat avoimuus, edelläkävijyys, luotettavuus, turvallisuus ja vastuullisuus.

Tässä ohjelmassa ei määritellä sitä, kuinka paljon maahanmuuttajia tai paikallisia kaupungin palvelurakenne kykenee palvelemaan vuosittain, vaan

muutto Kangasalle on lähtökohtaisesti henkilön oma päätös asettua paikakunnalle.

Kotouttamisohjelman päivittämisestä ovat vastanneet hallintojohtaja ja sosiaaliohjaaja/työikäisten sosiaalipalvelut sekä asiantuntijat kaupungin organisaatiosta. Yhteistyötahot ovat päivittäneet omat osuutensa ohjelmaan.

Kangasalan kaupungin edellinen kotouttamisohjelma on hyväksytty valtuustossa 13.6.2016 § 61. Kotouttamisohjelma on tarkoitettu työvälineeksi ja oppaaksi kaikille Kangasalla maahanmuuttajien kanssa työskenteleville sekä huomioitavaksi kaupungin palveluissa ja muissa ohjelmissa.

Kangasalan kaupunkistrategia 2025:n tavoitteiden mukaan olemme palveleva, uudistuvan toimintakulttuurin ja sujuvan arjen Kangasala. Palvelu hyvällä asenteella, asiakaskokemuksen paraneminen sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen ovat jokaisen tehtävä. Kasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen edelläkävijänä Kangasala kasvattaa suvaitsevia, sivistyneitä ja kansainvälisiä ihmisiä. Elinkeinopolitiikkaan liittyvät tavoitteet mahdollistuvat paremmin mm. kansainvälisen toiminnan kautta; opiskelijoiden, työvoiman ja perheiden liikkuvuus nähdään vahvuutena.

Tulevina vuosina oletetaan kaikista eri syistä maahan muuttavien määrän kasvavan koko maassa ja kotoutumisen edistäminen tulee entistä vahvemmin olemaan kaikkien yhteinen asia. Kotoutumisen erillispalveluiden ajasta

tullaan siirtymään kohti ns. normaalipalveluja, joissa tarpeen mukaan huomioidaan maahan muuttaneen tai vieraskielisen henkilön erityistarpeet. Pirkanmaalla ja erityisesti Tampereen seudulla on myös erittäin hyvät mahdollisuudet monialaiseen yhteistyöhön yli kuntarajojen.

2 KOTOUTTAMISTA OHJAAVA TOIMINTA

Hallitus antaa kevään 2021 aikana eduskunnalle Selonteon kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista, joka samalla korvaa valtion kotouttamisohjelman. Selonteon käsittelyn jälkeen hallitus käynnistää uuden kotoutumislain valmistelun. Selonteon pohjalta uudistustarpeet liittyvät mm. kuntien ja valtion vastuunjakoon, kotoutumisen nopeuttamiseen ja tehostamiseen, erityisesti työmarkkinoiden ulkopuolella olevien kotoutujien aseman ja palveluiden parantamiseen, maahan muuttaneiden työllistymisen nopeuttamiseen sekä laajasti kaikkien kotoutumista tukevien palveluiden kehittämiseen. Punaisena lankana selonteossa on kotoutumisen edistämisen ja tukemisen valtavirtaistamisen tavoite.

Tällä hetkellä kotouttamista ohjaa 1.9.2011 voimaan tullut laki maahanmuuttajien kotouttamisesta. Lain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. Tätä lakia sovelletaan henkilöön, jolla on ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitettu voimassa oleva oleskelulupa Suomessa.

Lain mukaan kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille, jotka ovat kuntalaisia siinä missä muutkin. Lisäksi kunnan on huolehdittava siitä, että maahanmuuttajille tässä laissa tarkoitettujen toimenpiteiden ja palveluiden järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kunnan on huolehdittava myös oman henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä kotouttamisessa muun

muassa järjestämällä koulutusta. Tavoitteena on myös vahvistaa viranomaisten yhteistä strategista suunnittelua ja monialaista yhteistyötä.

Maahanmuuttajien kotouttamisen yleinen kehittäminen, suunnittelu, ohjaus sekä seuranta kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriön toimialaan. Kotouttamisasiosta vastaavana ministerinä toimii työministeri Tuula Haatainen.

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on keskeinen tehtävä maahanmuuttajien kotouttamisessa. Ely-keskus huolehtii kotouttamislain toimeenpanon ja sen toteutumisen seurannasta alueellisesti sekä kotouttamistoimenpiteiden alueellisesta yhteensovittamisesta valtakunnallisten linjausten mukaisesti. Kunnan ja Pirkanmaan Ely-keskuksen yhteistyö toimii mutkattomasti.

Kangasalan kaupunki on tehnyt vuonna 2016 Sopimuksen kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä. Sopimus on luonteeltaan ns. avoin sopimus, eli siinä ei ole sovittu vastaanotettavien pakolaisten määrästä, vaan niistä neuvotellaan ELY-keskuksen kanssa erikseen. Sopimus on voimassa toistaiseksi. Sopimuksen voimassaoloaikana Kangasalle ei ole osoitettu kuntapaikkaa tarvitsevia pakolaisia, mutta Kangasala on järjestänyt vastaanoton ja tarvittavat palvelut itsenäisesti kuntaan muuttaneille henkilöille. Vastaanottoon kuuluu asumisen, sosiaali- ja terveydenhuollon, opetus- ja kulttuuripalveluiden sekä toimeentuloturvan järjestäminen.

3 KOTOUTUMISTA EDISTÄVÄT TOIMENPITEET

Kotoutumislaki koskee kaikkia Suomessa asuvia maahanmuuttajia, joilla on ulkomaalaislaissa tarkoitettu voimassa oleva oleskelulupa Suomessa, jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai joille on myönnetty oleskelukortti ulkomaa-laislain mukaisesti. Kotoutumislakia sovelletaan henkilöön riippumatta siitä, millä perusteella hän on Suomeen muuttanut. (Laki kotoutumisen edistämisestä 2 §.)

Kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestetään osana kaupungin peruspalveluja ja TE-hallinnon palveluja sekä muina kotoutumista edistävinä toimenpiteinä.

3.1 Perustietoa Suomesta

Kaikilla maahanmuuttajilla on oikeus saada perustietoa Suomesta sekä alkuvaiheen ohjausta ja neuvontaa, mutta yksilölliset kotoutumistoimet ja -palvelut määritellään yhteistyössä maahanmuuttajan ja hänen perheensä tarpeisiin perustuen. Kotouttamislaissa painotetaan maahanmuuton alkuvaiheen tiedottamista ja maahanmuuttajan neuvontaa ja ohjausta.

Viranomaiset ovat velvollisia antamaan maahanmuuttajalle tietoa suomalaisesta palvelujärjestelmästä sekä hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan yhteiskunnassa ja työelämässä. Kaikille Suomeen muuttaville tulisi antaa Perustietoa Suomesta -aineisto oleskelulupapäätöksen tiedoksiannon, oleskeluoikeuden rekisteröinnin, oleskelukortin myöntämisen tai kotikunta- ja väestötietojen rekisteröinnin yhteydessä. Suomen ulkomaiset edustustot, poliisi ja maistraatti voivat tilata oppaan painettua versiota. Opas löytyy kuitenkin myös internetistä suomen, ruotsin, englannin, venäjän, espanjan, ranskan, kiinan, arabian, persian, somalin sekä thain kielellä osoitteesta https://www.tem.fi/ajankohtaista/julkaisut/esitteet/perustietoa_suomesta.

Perustietoa maahanmuuttajille yhteiskunnan toiminnasta ja mahdollisuuksista Suomessa löytyy 12 eri kielellä myös [InfoFinlandin](#) sivuilta. InfoFinlandin yhteydessä toimii sähköinen [Finnishcourses.fi](#) -kurssihakupalvelu, josta löytyvät Pirkanmaalla järjestettävät kaikille avoimet suomen kielen kurssit. Kurseja voi hakea suomeksi, englanniksi ja venäjäksi sekä kurssipaikan että kurssitason mukaan. Työvoimakoulutuksina järjestettävistä suomen kielen kursseista tiedottavat paikalliset TE-toimistot.

Kangasalan kaupungin verkkosivuilta löytyy tietoa palveluista suomen ja englannin kielellä. Kootusti kotoutujille tarkoitettua aineistoa on verkkosi-

vuilla: Maahanmuuttajapalvelut - Kangasala <https://www.kangasala.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/sosiaalinen-tuki-ja-toimeentulo/maahanmuuttajapalvelut/>.

3.2 Ohjaus ja neuvonta

Kaupungin, työ- ja elinkeinotoimiston ja muiden viranomaisten on annettava maahanmuuttajille asianmukaista ohjausta ja neuvontaa kotoutumista edistävistä toimenpiteistä ja palveluista sekä työelämästä. Maahanmuuttajien tarve saada erityisesti maahan muuttaessa ohjausta ja neuvontaa on hyvä huomioida kaikissa maahanmuuttajan käyttämissä palveluissa.

[Monikielinen neuvonta Mainiosta](#) (Rautatienkatu 10, 33100 Tampere) saa opastusta esimerkiksi asumiseen, työhön, koulutukseen, oleskelulupiin sekä sosiaali- ja terveyspalveluihin liittyvissä kysymyksissä. Asiakkaita palvelee 16 eri kielellä. Kaikki neuvot palvelevat asiakkaita myös suomeksi. Palvelu on asiakkaille maksutonta ja avointa kaikille taustasta ja maahantulosyystä riippumatta. Neuvonta toimii ilman ajanvarausta. Mainioon voi ottaa yhteyttä myös Neuvoo- mobiilisovelluksella arkisin klo 10-16 (kielinä arabia, dari, englantia, persia, sorani, somali, venäjä).

3.3 Kielipalvelut

Kielipalveluilla tarkoitetaan käännös- ja tulkkipalveluja. Viranomaisen on aina käytettävä ammattitulkia viranomaisasiainneissa eikä koskaan lasta, lähiomaista tai tuttavaa. Tulkin käyttö takaa oikeusturvan niin asiakkaalle kuin työntekijällekin.

Kielipalveluja tulee käyttää erityisesti maahantulon alkuvaiheessa sekä silloin, kun on päätettävä maahanmuuttajan oikeuksista, etuuksista ja velvollisuuksista tai kun asian selvittäminen sitä muuten vaatii.

Kotoutumista edistävässä laissa 5 § (1386/2010) sekä hallintolaissa 26§ (434/2003) säädetään, että viranomaisen on järjestettävä tulkitseminen ja

kääntäminen asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta, jos asianosainen ei osaa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä; tai asianosainen ei vammaisuuden tai sairauden perusteella voi tulla ymmärretyksi. Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota asianosaisen voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän. Viranomaisen velvollisuus huolehtia tulkitsemisesta ja kääntämisestä ei koske aineistoa, joka ei vaikuta asian käsittelyyn. Ulkomaalaislaki (301/2004) lupahallintoasioista säättää myös tulkitsemisesta.

Kangasalan kaupunki käyttää Túlkan palveluja tarvitessaan tulkkauspalveluja asiakastyössä. Jotta työntekijä saa palvelun käyttöönsä, tulee esimiehen ilmoittaa Túlkaan työntekijän tiedot. Tulkkaussopimukseen kuuluu mobiilitulkkauksen palveluina joko on demand –tulkkaus, jossa valitaan haluttu tulkkauskieli kyseisellä hetkellä vapaana olevilta tulkeilta tai ennakkovaraus –tulkkaus, joka tilataan etukäteen tietylle ajankohdalle. Kielivalikoimaan kuuluu 20 kieltä: arabia, burma, dari, espanja, japani, kiina, kurmanji, latvia, pashtu, persia, ranska, saksa, somali, sorani, thai, tigrinja, turkki, venäjä, vietnam, viro. Kielivalikoima on päivittyvä. Túlkan hinnoittelu poikkeaa läsnäolotulkkauksesta siten, että vain toteutuneista minuuteista veloitetaan. Käyttöohjeisiin voi tutustua Túlkan nettisivuilla <https://tulka.com/kayttoohjeet/>. Túlkalta on myös mahdollista saada sovelluksen käyttökoulutusta varamalla ajan koulutukselle.

Tulkkauksesta aiheutuvat kustannukset korvataan kunnalle, kun käytettävät tulkkauspalvelut liittyvät kansainvälisen suojelun piiriin kuuluvien henkilöiden sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin, kotoutumissuunnitelman laatimiseen, maahantulon alkuvaiheen kotoutumispalvelujen käyttöön, arjen asiointiin perehdytettäessä kunnassa sekä koulun tai päiväkodin ja kodin väliseen yhteistyöhön. Tulkkauskustannusten lisäksi voidaan tapauskohtaisesti korvata edellä mainittuihin tilanteisiin liittyviä kääntämisestä aiheutuneita kustannuksia, jos ne ovat olleet maahanmuuttajan kotoutumisen edistämisen ja asian selvittämisen kannalta välttämättömiä. Yleisiä materiaalikännöksiä esim. ohjeita ja esitteitä ei kuitenkaan pääsääntöisesti korvata. (Työ- ja elinkeinoministeriö, VN/9190/2021-TEM-1.)

3.4 Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma

Alkukartoituksessa selvitetään seuraavia työllistymiseen, opiskeluun ja kotoutumiseen liittyviä valmiuksia:

- luku- ja kirjoitustaito
- kielitaito
- opiskelutaidot ja -valmiudet
- aikaisempi koulutus ja työkokemus
- erityistaitoihin liittyvä osaaminen ja muut vahvuudet
- omat työllistymis- ja koulutustoiveet
- elämäntilanne ja siitä johtuvat palvelutarpeet

Kuntien sosiaalipalvelut käynnistävät alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotukilain mukaista toimeentulotukea. Alkukartoitus voidaan tehdä myös sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan (esimerkiksi työssä käyvät, kotiäidit, opiskelijat, eläkeläiset). TE-toimisto laatii työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautuneelle maahanmuuttajalle alkukartoituksen. Kangasala kuuluu työllisyyden kuntakokeiluun, minkä vuoksi työnhakijoiden alkukartoitukset tehdään Maahanmuuttajien kansainvälisessä osaamiskeskuksessa Tampereella. Monikielinen neuvonta Mainio tekee alkukartoitukset Pirkanmaalla niille asiakkaille, jotka eivät ole sosiaalitoimen tai TE-palveluiden asiakkaita.

Kunnille maksetaan 700 euroa korvausta alkukartoituksesta. Korvaus pitää sisällään myös alkukartoituksen järjestämisestä aiheutuvat tulkkaukset. Korvausta haetaan Ely-keskukselta ensisijaisesti sähköisesti <https://sahkoinenasiointi.ahtp.fi/fi>. Kunnalle aiheutuneiden kustannusten korvaamisen edellytyksenä on, että kunta järjestänyt ainakin alkuhaastattelun. Korvaus koskee vain kunnan vastuulle kuuluvien maahanmuuttajien alkukartoitusta ja korvaus maksetaan yhdestä henkilöstä vain kerran. Työllisyyden kuntakokeiluun osallistuva kunta ei voi saada kotoutumislain mukaista korvausta aiemmin TE-toimistoille kuuluneisiin alkukartoituksiin.

Alkukartoituksen yhteydessä arvioidaan, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumissuunnitelman. Kotoutumissuunnitelman tarvetta arvioitaessa kiinnitetään huomiota, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumiskoulutusta, omaehtoista opiskelua tai muita toimenpiteitä kotoutumisen tueksi. Kotoutumissuunnitelma voidaan tehdä myös maahanmuuttajalle, jonka on alkukartoituksen perusteella arvioitu tarvitsevan suunnitelmaa kotoutumisen edistämiseksi, kuten opiskelijalle, työssä olevalle tai kotona lapsiaan hoitavalle henkilölle.

Kunta laatii alaikäisen maahanmuuttajan kanssa kotoutumissuunnitelman, jos siihen on alaikäisen yksilöllisistä olosuhteista johtuva tarve. Myös perheelle voidaan laatia kotoutumissuunnitelma. Alaikäiselle ilman huoltajaa saapuneelle ja oleskeluluvan saaneelle laaditaan aina kotoutumissuunnitelma.

Kotouttamislain 11 § mukaisesti: "Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan."

Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma tulee laatia viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä. Suunnitelma laaditaan enintään yhden vuoden ajaksi kerrallaan. Kotoutumissuunnitelmaan oikeuttava enimmäisaika on enintään kolme vuotta ensimmäisen kotouttamissuunnitelman allekirjoituksesta. Mikäli maahanmuuttaja tarvitsee erityisiä toimenpiteitä kotoutuakseen, voidaan enimmäisaikaa pidentää kahdella vuodella. Kotoutumissuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan. Suunnitelmaa tarkistetaan esimerkiksi kurssin tai harjoittelujakson päättyessä ja vähintään kerran vuodessa.

3.5 Kotoutumiskoulutus

Kototutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena, mutta sitä voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna. Työvoimakoulutuksena toteutettavat kotoutumiskoulutukset hankitaan julkisella tarjouskilpailulla. Osaamiskeskus vastaa sopivien koulutusmahdollisuuksien löytymisestä. Omaehtoisista suomen kielen koulutuksista löytyy tietoa www.finnish-courses.fi-sivuilta.

3.6 Muut kotouttamista edistävät toimenpiteet

Kotoutumislaisissa säädetään muista kotoutumista tukevista ja edistävistä toimenpiteistä ja palveluista, jotka tulee huomioida sekä kotouttamisohjelmia että kotoutumissuunnitelmia tehtäessä ja toteutettaessa. Toimenpiteet kirjataan kotoutumissuunnitelmaan maahanmuuttajan henkilökohtaisen tarpeen mukaisesti.

Kotoutumista tukevia muita toimenpiteitä ja palveluja voivat olla esimerkiksi:

- maahanmuuttajalapsen ja -nuoren kotoutumista edistäviä toimenpiteet ja palvelut
- alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneen ja oleskeluluvan saaneen lastensuojelun jälkihuollon toimenpiteet ja palvelut
- erityisiä toimenpiteitä tarvitsevan palvelut ja tukitoimet
- muut toimenpiteet ja palvelut, jotka kannustavat maahanmuuttajaa hankkimaan omatoimisesti yhteiskunnassa tarvittavia tietoja ja taitoja.
- Kunnan eri toimialojen lisäksi näitä toimenpiteitä ja palveluja voivat järjestää myös muut tahot, kuten kansalaisjärjestöt. (www.kotouttaminen.fi, 12.5.2021.)

3.7 Taloudellinen tuki kotoutumisaikana

Suomen sosiaaliturvaan oikeutetuilla henkilöillä on oikeus samoihin etuisuuksiin kuin kantaväestöllä. Kela arvioi etuutta haettaessa onko henkilö oikeu-

tettu Suomen sosiaaliturvaan. Oleskeluoikeus ja kotikunnan rekisteröinti vaikuttavat etuisuuksiin. Henkilö saa kotoutumisaikana normaalia työttömyysetuutta, jos etuuden saamisen työvoimapolitiittiset edellytykset täyttyvät. Palvelujen, kuten kotoutumiskoulutuksen aikana on mahdollisuus saada lisäksi verotonta kulukorvausta 9 euroa/päivä sekä palvelun sisältyessä kotoutumissuunnitelmaan mahdollista korotusosaa. Etuudet maksaa Kela tai joissain tapauksissa työttömyyskassat. Mikäli työttömyysetuuteen ei ole oikeutta tai etuudet eivät riitä kattamaan jokapäiväisiä välttämättömiä kuluja, on mahdollista saada toimeentulotukea toimeentulotuesta annetun lain mukaisesti. (Kela.fi, 13.5.2021.)

4 KAIKILLE IKÄRYHMILLE YHTEISET PALVELUT

4.1 Sosiaalipalvelut

Sosiaalipalveluilla edistetään ja ylläpidetään erilaisin toimin ja tukipalveluin yksilön, perheen ja yhteisön toimintakykyä, sosiaalista hyvinvointia, turvallisuutta ja osallisuutta. Oleskeluluvan saaneilla maahanmuuttajilla on oikeus saada asuinkunnastaan samoja sosiaalipalveluja kuin muillakin kunnassa vakituisesti asuvilla. Kangasala ja Pälkäne muodostavat sosiaali- ja terveys-toimen yhteistoiminta-alueen, jossa Kangasala vastaa myös Pälkäneen sosiaalipalveluista.

Sosiaali- ja perhepalvelut sisältävät työikäisten ja lapsiperheiden sosiaalipalvelut (lapsiperheiden sosiaalityö, lastensuojelu, lapsiperheiden kotipalvelu, perhetyö, perheneuvola), kehitysvammahuollon ja vammaispalvelut. Sosiaalipalveluja ovat myös vanhuspalvelut, kuten kotihoito ja laitoshoido.

Sosiaalipalveluiden tarpeen ilmetessä maahanmuuttajia palvelee alkuvaiheessa sosiaalikeskuksen lapsiperheiden tai työikäisten sosiaalityö riippuen perhetilanteesta. Sosiaalipalveluissa tehdään asiakkaalle palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelma sekä otetaan mukaan muita yhteistyötahoja tarpeen mukaan. Lapsiperheiden kotipalvelu, kotihoito ja perhetyö ovat tarvittaessa käytännön apuna. Kehitysvamma-, vammaispalvelut ja vanhuspalvelut vastaavat erityisryhmien palveluprosessista.

4.2 Terveyspalvelut

Kangasalan kaupunki ja Pälkäneen kunta muodostavat sosiaali- ja terveyspalveluiden yhteistoiminta-alueen, jossa Kangasala vastaa myös Pälkäneen terveyspalveluista.

Maahantulotarkastus toteutetaan omalla terveysasemalla normaalina terveystarkastuksena. Rokotusten tarkistaminen ja täydentäminen sekä tarttuvien tautien ehkäiseminen edellyttävät maahanmuuttajien hakeutumista palveluiden piiriin. Työssä olevien maahanmuuttajien kuuluminen työterveyshuollon piiriin tulee varmistaa. Yleinen terveysneuvonta, palveluohjaus ja erilaisen tuen piiriin ohjaaminen ovat osana kaikissa palvelutilanteissa. Varhaisen tuen periaatetta noudatetaan kaikissa terveyspalveluissa. Maahanmuuttajan palvelussa käytetään tarvittaessa tulkkipalvelua.

Kangasalla maahanmuuttajien terveys- ja sairaanhoitopalvelut tarjotaan asumisalueen mukaisesti kuudella eri OmaAsemalla. Kullakin asemalla työskentelee lääkäreitä, aikuisneuvonnan terveydenhoitaja, sairaanhoitaja ja terveyskeskusavustaja. OmaAsemalle saa yhteyden arkipäivisin. Hoitaja tekee hoidon tarpeen arvioinnin ja antaa neuvontaa tai ohjaa arvion perusteella oikealle ammattilaiselle, joka voi olla hoitaja, fysioterapeutti tai lääkäri.

Päivystysvastaanotto toimii Kangasalan keskusterveysasemalla arkipäivisin klo 8–15 ja kiirevastaanotto samoin keskusterveysasemalla klo 15–21. Öisin ja viikonloppuisin päivystys on Valkeakosken sairaalan yhteispäivystyksessä, jonne hakeutumisen perusteet ovat samat maahanmuuttajille ja kantaväestölle. Alle 16-vuotiaiden lasten ja nuorten päivystys toimii Taysissa. Päivystysvastaanotolle hakeudutaan vain henkeä ja terveyttä uhkaavissa tilanteissa, joissa hoidon aloittaminen ei voi odottaa. Suositeltavaa on olla yhteydessä päivystys- sekä kiirevastaanotolle ensin puhelimitse.

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen tarpeen arvio tehdään OmaAsemilla. Tarvittaessa OmaAsemalta voidaan tehdä lähete Pilke-yksikköön, Kangasalan mielenterveys- ja päihdepalveluihin tai Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin.

Suun terveydenhuollon palveluissa tehdään puhelimitse hoidon tarpeen arvio ja ohjataan arvion mukaiseen palveluun.

Laboratorio-, röntgen- ja erikoislääkäripalvelujen käyttö edellyttävät lähetettä.

Kangasalan keskusterveysasemalla toimii Kaupunginsairaala perusterveydenhuollon tasoista osastohoitoa tarvitseville.

Terveyspalveluihin ohjatessa huomioidaan maahanmuuttajien kieliongelmat ja varaudutaan riittävän pitkiin vastaanottoaikoihin ja tulkkipalvelujen käyttöön. Tulkin tilaus tapahtuu ennakoon virallisilta tulkkipalveluyrityksiltä vastaanottoaikaa varattaessa.

Turvapaikanhakijoina tuleville maahanmuuttajille tehdään tulovaiheessa maahantulotarkastus vastaanottokeskuksessa, jossa toteutetaan rokotukset ja perustarkastus. Oleskeluluvan saatuaan maahanmuuttaja siirtyy asumispaikkakunnan kunnallisten palveluiden käyttäjäksi.

Paperittomalle henkilölle tarjotaan vain päivystyksellistä tai sellaista kiireellistä hoitoa, jonka saamatta jättäminen vaarantaisi merkittävästi terveyttä tai uhkaisi henkeä. <https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/maahanmuutto-ja-hyvinvointi/paperittomat>

4.3 Asuminen

Asumisen haku

Kangasalan kaupungilla ei ole suoraan osoittaa kenellekään asuntoja, vaan asuntoja tulee hakea. Akuutissa asuntotarpeessa sosiaalitoimi voi olla mukana tilanteen selvittelyssä. Yhteistyötä tehdään tiiviisti Kangasalan kaupungin omistaman vuokratiloyhtiön Kiinteistö Oy Taloherttuan kanssa, joka hallinnoi valtaosaa Kangasalan alueella sijaitsevista kohtuuhintaisista vuokra-asunnoista. Taloherttuan asuntoja on yli 1100 ympäri Kangasalaa, valintaperusteina käytetään ARAn asukasvalintaohjeita. KOy Taloherttuan

asuntohakemus sekä muut asumiseen liittyvät materiaalit ovat saatavilla ai-noastaan suomeksi. <https://taloherttua.fi/>

Kuva: Kiinteistö Oy Taloherttua

Kangasalan kaupungin alueella on myös muita vuokranantajia, sekä toimijoita että yksityisiä. Pelkästään maahanmuuttajille kohdennettuja asuntoja ei ole. Asuntoja löytää helpoiten verkosta, esimerkiksi Vuokraovi kokoaa monen asunnontarjoajan ilmoituksia, mutta kaikkien toimijoiden ilmoituksia ei sieltäkään löydy. Myös sosiaalisen median ja perinteisten lehti-ilmoitusten avulla voi löytää asuntoja. Mikäli asiakas ei hallitse suomen kieltä tai englantia, voi asunnon hakeminen olla hyvin haastavaa, ja asiakas voi tarvita siihen paljon apua ja tukea läheisiltään tai työntekijöiltä.

Lain mukaan vuokranantajat eivät saa syrjiä ketään vuokralaisia valitessaan. Maahanmuuttajat kuitenkin kohtaavat syrjintää asuntoja hakiessaan. Tämä voi johtua esimerkiksi vuokranantajan tietämättömyydestä ja uuden pelosta: erilaiset kulttuuritaustat nähdään uhkana, eikä mahdollisuutena. Syrjinnästä tai sen epäilystä voi olla yhteydessä esimerkiksi yhdenvertaisuusvaltuutettuun.

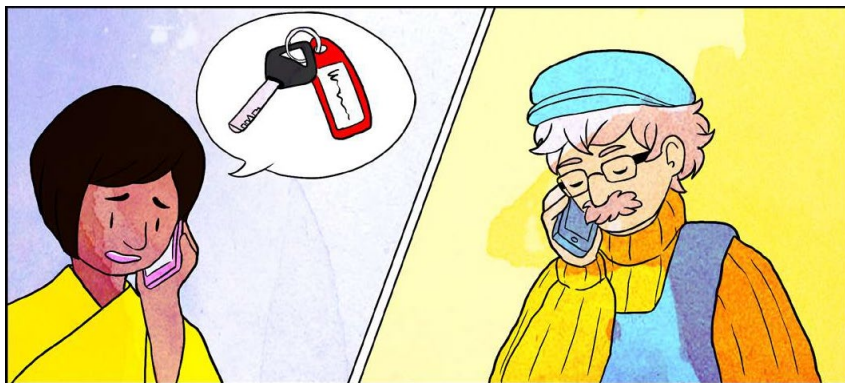
Kangasalan kaupungin Asuntoasiat antaa tietoja asumisoikeusasunnoista: asuntoasiat@kangasala.fi , puh. 044 486 0450

Asunnon omistamisesta ja ostamisesta tietoa InfoFinlandin sivuilta eri kielillä: <https://www.infofinland.fi/fi/elama-suomessa/asuminen/oma-asunto>

Asuminen

Maahanmuuttajien odotukset ja käsitykset asumisesta voivat olla hyvin erilaisia. Työskentelyssä kannattaakin käydä läpi ja selvittää työntekijöille perusasioilta tuntuvat asiat, vaikkapa mahdollisuuksien mukaan yhdessä vuokranantajan kanssa. Sopimuksiin liittyvät asiat, esimerkiksi määräaikaisen ja toistaiseksi olevan vuokrasopimuksen erot, vuokranmaksu ja Kelan tuet kannattaa käydä läpi varhaisessa vaiheessa, kuten myös asumisen säännöt ja odotukset, jotta voidaan ennaltaehkäistä mahdollisia väärinkäsityksiä.

Kysymyksiä voi herätä paljon asumisen perusasioihin liittyen: esimerkiksi kivi-vauskaappi tiskialtaan yläpuolella on suomalainen keksintö, kierrätysjärjestelyt voivat poiketa totutusta, ja naapureiden moikkaamattomuus rappukäytävässä voi tuntua vihamieliseltä. Oman työntekijän onkin hyvä muistaa kysyä asiakkaaltaan asumisen sujumisesta ja mahdollisista kysymyksistä tapaamisilla, ja kotikäyntejä kannattaa tarjota ja järjestää, mikäli asiakas niin haluaa. Kolmannen sektorin toimijoiden (luku 8) kautta voi saada vapaaehtoisia ystäviä, tai osallistua erilaisiin toimintoihin ja ryhmiin, joista voi saada tukea ja neuvoja myös asumisen kysymyksiin liittyen.

Sininauhasäätiön Kodin kuvakansioon on koottu monipuolisesti erilaisia asumiseen liittyviä asioita kuvalliseen muotoon, joita voi käydä asiakkaan kanssa läpi.

Asumisen tueksi on tehty paljon materiaaleja ja tietoa, joita löytyy oppaan lopusta. Materiaalit pitävät sisällään esimerkiksi vuokraukseen, asunnon ha-

kuun, paloturvallisuuteen ja asumiskulttuuriin, kuten saunomiseen liittyviä asioita sekä maahanmuuttajille itselleen, että ammattilaisille suunnattuja materiaaleja.

Ongelmatilanteet

Mahdollisten ongelmien ennaltaehkäisy on helpompaa ja nopeampaa, kuin olemassa oleviin ongelmiin puuttuminen. Yhteistyön merkitys kasvaa mitä enemmän toimijoita asiakkaan ympärillä on. Asiakkaan kanssa kannattaa käydä läpi, missä asioissa olla keneenkin yhteydessä, ja vastuualueita on hyvä käydä myös ammattilaisten ja toimijoiden välillä läpi.

Naapurisopuun ja erilaisten konfliktien ratkaisuun ja ennaltaehkäisyyn tarjoaa tukea, apua ja konsultointia Naapuruussovittelun keskus. Yhteyttä voi ottaa kuka vaan: asiakas, ammattilainen, naapuri tai vuokranantaja.

<https://www.naapuruussovittelu.fi/>

Vuokranmaksussa on hyvä tehdä yhteistyötä Kelan kanssa, mikäli asiakas saa asumisen etuisuuksia, esimerkiksi asumistuen voi pyytää maksettavaksi suoraan vuokranantajalle. Mikäli asiakkaalla on säännölliset tulot, kannattaa miettiä mahdollisuutta vuokran automaattiseen maksuun. Vuokravelkatilanteessa ensisijaista on sopia vuokranantajan kanssa maksusuunnitelma. Asiakas voi hakea kunnan sosiaalitoimelta harkinnanvaraista toimeentulotukea vuokratästeihin, mutta ennen kaikkea asiakas kannattaa ohjata selvittämään asumiseen liittyvien etuuksien ajantasaisuus Kelasta. Asiakkaalle voi antaa myös Kelan etuusoppaita, missä on selvennetty mm. asumisen tukia eri kielillä.

4.4 Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

Liikuntaharrastus

Liikuntapalvelut koordinoi kunnan sisä- ja ulkoliikuntapaikkojen käyttöä. Säännöllistä, ohjattua toimintaa järjestetään ensisijaisesti erityisryhmille ja ikäihmisille. Kesäaikana järjestetään lasten ranta-uimakouluja ja kuntalaisille mm. eri teemaliikuntatuokioita. Liikuntapalvelut tekee yhteistyötä urheiluseurojen kanssa, jotka pääasiallisesti hoitavat kunnassa lasten ja nuorten

sekä aikuisten liikuttamisen. Seuratoiminnassa on mukana myös maahanmuuttajia. Eri ikäisille maahanmuuttajaryhmille on tarjottu mahdollisuuksien mukaan omia sali- ja ulkokenttävuoroja.

Kulttuuri

Kulttuuripalvelut huolehtii paikallisen kulttuuritoiminnan ja taiteen perusopetuksen edistämisestä, tukemisesta ja järjestämisestä. Tehtävää toteutetaan yhteistyössä kunnan eri hallintokuntien, kulttuurijärjestöjen ja -yhteisöjen, yritysten sekä eri kuntien ja toimijoiden kanssa. Kulttuuripalvelut järjestää tapahtumia ja tilaisuuksia monipuolisesti eri kohderyhmille. Taiteen perusopetusta on mahdollista saada eri taiteen aloilla kuten musiikissa, kuvataiteessa, käsityössä ja tanssissa.

Kirjasto

Kirjastopalvelut tarjoaa maksuttoman pääsyn internetiin, sähköiseen asiointiin sekä digitaalisiin sisältöihin kuten ulkomaisiin sanoma- ja aikakauslehtiin. Kirjaston kokoelmassa on jonkin verran vieraskielistä kirjallisuutta, sanakirjoja sekä suomen kielen oppikirjoja. Vieraskielistä aineistoa tilataan kaukopalveluna Monikielisestä kirjastosta. Kirjastopalveluita esitellään etukäteen sovittaessa ryhmille. Kirjastossa voi myös skannata ja tulostaa.

Valkeakoski-opisto

Valkeakoski-opisto järjestää aikuisille suunnattua monipuolista kurssi- ja harrastetoimintaa. Maahanmuuttajataustainen opiskelija on oikeutettu saamaan opintosetelin, joka alentaa kurssimaksua. Lisätietoja www.valkeakoski.fi. Pirkanmaalla järjestettävät suomen kielen kurssit löytyvät sähköisestä Finnishcourses.fi-kurssihakupalvelusta. Palveluun on kerätty yhteen seudulla tarjolla olevat aikuisten kaikille avoimet suomen kielen kurssit.

5 LASTEN JA NUORTEN PALVELUT

5.1 Neuvolat ja kouluterveydenhuolto

Turvapaikanhakijoina tuleville maahanmuuttajille tehdään tulovaiheessa maahantulotarkastus vastaanottokeskuksessa. Tarkastukseen kuuluvat rokotukset ja perustarkastus. Oleskeluluvan saatuaan maahanmuuttaja siirtyy kunnallisten palveluiden käyttäjäksi.

Kaikki maahanmuuttajaperheet kuuluvat normaalien neuvola- ja kouluterveydenhuollon palvelujen piiriin kuten muukin kunnan väestö Kangasalla. Palvelujen toteuttamista ohjaavat kansallinen lainsäädäntö ja ohjeistus.

Neuvola- ja kouluterveydenhuoltopalvelut on tarkoitettu terveyden edistämisen ja ylläpitämisen tueksi. Neuvola- ja kouluterveydenhuollon palvelut ovat käyttäjille maksuttomia, mutta edellyttävät asiakkaitten sitoutumista suunniteltuihin vastaanottoaikoihin ja ennakoon ajanvarauksen perumista esteen ilmaantuessa.

Kangasalla maahanmuuttajien neuvola- ja vastaanottopalvelut tuotetaan OmaAsema -mallin mukaisesti oman alueen terveysasemalla. Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon palvelut toteutetaan kussakin oppilaitoksessa terveyskeskuksen koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon henkilökunnan toteuttamana.

Kaikissa palveluissa turvataan maahanmuuttajille oikeus kommunikoida ymmärtämällään kielellä. Palvelutilanteissa käytetään apuna tulkkia jos maahanmuuttaja ei puhu riittävän hyvää suomea, eikä muuta yhteistä asiointikieltä työntekijöiden kanssa ole. Lapsia tulkkaustehtävissä ei käytetä. Maahanmuuttajaperheiden kanssa työskentely ja tilanteen valmistelu vie keskimääräistä enemmän aikaa. Tulkin, lääkärin ja terveydenhoitajan ajanvaraukset tulee tehdä hyvissä ajoin etukäteen ja vastaanotolle varataan riittävästi aikaa.

Äitiysneuvolan vastaanotolla toteutetaan määräaikaistarkastuksia valtakunnallisen suosituksen mukaisesti. Lastenneuvolassa ja kouluterveydenhuollossa toteutetaan suosituksen mukaiset terveystarkastukset. Perhesuunnittelu- ja ehkäisyneuvolassa tuetaan asiakkaita perheen perustamiseen ja raskauden ehkäisyyn liittyvissä asioissa. Yhdessä asiakkaan kanssa mietitään elämäntilanteeseen sopiva raskauden ehkäisykeino ja sovitaan yksilöllisen tarpeen mukaan seurannasta. e-Ehkäisyneuvola mahdollistaa sähköisen yhteydenoton ehkäisyasioissa itselle sopivana ajankohtana. Alle 25-vuotiaille tarjotaan maksuton ehkäisy.

Rokotusohjelma tarkistetaan huolellisesti. Rokotusohjelman suunnittelu riittävän rokotussuojan saamiseksi turvataan perusteellisella esitietokyselyllä. Ellei riittävää rokotusanamneesitietoa saada, noudatetaan THL:n ohjeistusta maahanmuuttajien ja turvapaikanhakijoiden poikkeavista rokotussuosituksista. Tarttuvien tautien riskiin kiinnitetään erityistä huomioita ja noudatetaan sekä kansallisia että PSHP:n ohjeistuksia mm. tuberkuloosiseulonnasta.

Terveysneuvonnassa ja kasvatusohjannassa huomioidaan kulttuuriset erot. Neuvolakäynnillä huomioidaan erityistä tukea tarvitsevat lapset ja perheet. Tarvittaessa heille tarjotaan yksilöllisiä lisäkäyntejä ja muita kunnassa tarjolla olevia tukipalveluita (mm. Perheesi Parhaaksi -toimintamalli, perhetyön palvelut).

Ravitsemusneuvonnassa huomioidaan perheen kulttuuriset ravintotottumukset ja kansalliset ravitsemussuosituksiset ja kiinnitetään huomiota mahdollisiin ravitsemuksellisiin puutteisiin. Tarvittaessa konsultoidaan ravitsemusterapeutteja tai ohjataan hänen vastaanotolleen aliravitsemustilanteessa.

Vastaanotolla ohjataan myös suun päivittäiseen hoitoon ja suun terveydenhuollon palveluihin. Perheen liikuntatottumuksia tuetaan ja kodin ulkopuolelle suuntaavaan liikuntaan yhdessä kantaväestön kanssa kannustetaan.

Naisten ja lasten asema perheessä kartoitetaan ja mahdollinen lähisuhdeväkivalta seulotaan valtakunnallisen ohjeistuksen mukaisesti. Tarvittaessa

ohjataan Suomen lain mukaiseen toimintaan sekä tehdään lastensuojeluilmoitus. Perhetyön yhteistyötä toteutetaan tarvittaessa ja tuetaan perheen osallistumista kunnan ja järjestöjen lapsiperheille tarkoitettuun toimintaan. Tarvittaessa ohjataan myös sosiaalitoimen palveluiden piiriin. Varhaiskasvatuksen kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Yhteistyö varhaiskasvatuksen kanssa on erityisen tärkeää maahanmuuttajalasten kohdalla kotoutuminen tukemiseksi ja onnistumiseksi.

Psykososiaalisen tuen tarpeen kartoitus kuuluu vastaanottotilanteisiin kaikille maahanmuuttajaperheille.

5.2 Varhaiskasvatus

Kangasalla varhaiskasvatusta järjestetään päiväkotihoidona, perhepäivähoitona ja avoimena varhaiskasvatuksena. Varhaiskasvatusta toteutetaan varhaiskasvatustlain, varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden sekä Kangasalan varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti. Kulttuurinen moninaisuus on osa varhaiskasvatuksen toimintaympäristöä. Vuonna 2020 Kangasalla osallistui noin 2 000 lasta kunnalliseen tai yksityiseen varhaiskasvatukseen. Vieraskielisiä lapsia varhaiskasvatuksessa oli vuonna 2020 noin 50 lasta.

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten varhaiskasvatus järjestetään perheelle lähipalveluna. Varhaiskasvatus on monelle maahan muuttaneelle lapselle ja hänen huoltajalleen ensimmäinen kosketus suomalaiseen yhteiskuntaan ja varhaiskasvatuksella onkin tärkeä rooli perheen kotoutumisessa. Varhaiskasvatuksen henkilöstö opastaa mahdollisuuksien mukaan perheitä kunnan, erityisesti varhaiskasvatuksen palveluihin sekä suomalaiseen kulttuuriin. Lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksen sovitaan huoltajien kanssa tapaaminen, jossa keskustellaan perheen kielellisestä ympäristöstä, kielivalinnoista, monikielisten ja -kulttuuristen identiteettien muodostumisesta jne. Varhaiskasvatuksen henkilöstö käyttää tarvittaessa huoltajien kanssa yhteistyötä tehdessään tulkia varmistamaan yhdenvertaisen osallistumisen.

Varhaiskasvatuksen henkilöstöltä edellytetään oman ja muiden kulttuurin taustan ymmärtämistä ja kunnioittamista. Henkilöstö toimii mallina lapsille toisten ihmisten sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden myönteisessä kohtaamisessa. Varhaiskasvatuksen henkilöstölle on laadittu ohjeistus eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten kanssa työskentelyyn. Lisäksi hyödynnetään valtakunnallista materiaalia.

Varhaiskasvatuksessa tuetaan monipuolisesti vieraskielisten ja monikielisten lasten kielitaidon sekä kieli- ja kulttuuri-identiteettien sekä itsetunnon kehittymistä. Lapsen kotikieltä arvostetaan ja huoltajia kannustetaan tukemaan lapsen oman äidinkielen oppimista pohjana suomen kielen oppimiselle. Jokaisessa varhaiskasvatusyksikössä on Suomi toisena kielenä (S2) -asioista vastaava työntekijä ja tarvittaessa konsultoidaan varhaiskasvatuksen erityisopettajaa. Tarvittaessa varhaiskasvatuksen henkilöstö tekee yhteistyötä eri tahojen kanssa ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan S2-suunnitelma tai tarvittaessa laaditaan erillinen S2-suunnitelma.

5.3 Esiopetus

Lapsi aloittaa maksuttomassa esiopetuksessa sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta eli vuotta ennen oppivelvollisuuden alkamista. Kangasalla esiopetusta järjestetään esiopetusryhmissä, jotka sijaitsevat päiväkodissa tai koululla. Esiopetusta toteutetaan perusopetuslain, esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja Kangasalan esiopetussuunnitelman mukaisesti. Lapsen siirtymistä esiopetuksesta kouluun tuetaan suunnittelemalla lapsen opinpolkua. Esiopetusvuonna esiopetusryhmät tekevät koulun kanssa yhteistyötä, jonka tavoitteena on lapsen joustava ja turvallinen koulunaloitus. Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma tukee lapsen siirtymistä esiopetuksesta kouluun ja lapsen oppimisen kannalta välttämättömät tiedot siirretään lapsen tulevaan kouluun. Lapsen opetuksen oppimissuunnitelmaan kirjataan S2 -suunnitelma tai tarvittaessa laaditaan erillinen suunnitelma.

Esiopetuksessa tuetaan monipuolisesti vieraskielisten ja monikielisten lasten kielitaidon sekä kieli- ja kulttuuri-identiteettien ja itsetunnon kehittymistä. Lapsen kotikieltä arvostetaan ja huoltajia kannustetaan tukemaan lapsen

oman äidinkielen oppimista pohjana suomen kielen oppimiselle. Toiminnassa kiinnitetään huomiota yhdessä tekemiseen ja hyvän, yhteisöllisen ilmapiirin luomiseen ja vahvistamiseen. Monikielisten lasten opetuksessa hyödynnetään monilukutaitoa ja kielitietoisien opetuksen menetelmiä, joiden avulla tuetaan lapsen yhdenvertaisia oppimismahdollisuuksia. Lapsen kielelliset valmiudet otetaan huomioon esiopetuksen toteutuksessa. Opetuksessa painottuu suomi toisena kielenä opetus ja kulttuuri-identiteetin kehittymisen tukeminen. Yksikön Suomi toisen kielenä (S2) -ohjauksesta vastaava työntekijä ohjaa henkilöstöä S2 -opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa sekä tarvittaessa konsultoidaan varhaiskasvatuksen erityisopettajaa. Tarvittaessa esiopetuksen henkilöstö käyttää huoltajien kanssa yhteistyötä tehdessään tulkkia varmistamaan yhdenvertaisen osallistumisen.

5.4 Perusopetukseen valmistava opetus

On tärkeää, että maahanmuuttajat pääsevät mahdollisimman pian Suomeen saapumisen jälkeen koulutuspalvelujen piiriin, jotta kotoutuminen käynnistyy heti.

Kaikki peruskouluikäiset vieraskieliset tai paluumuuttajaoppilaat, joiden suomen kielen taito ei riitä perusopetukseen osallistumiseen, osallistuvat perusopetukseen valmistavaan opetukseen. Maahanmuuttajien tai maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten perusopetukseen valmistava opetus edistää kotoutumista, kielitaitoa ja oppiaineiden sisältöjen ja termien omaksumista. Mahdollinen oman äidinkielen opiskelu edistää oppimistaitoja ja vahvistaa kulttuurista identiteettiä sekä luo pohjaa suomen kielen oppimiselle.

Valmistavassa opetuksessa oppilas tutustuu suomalaiseen kouluun ja kulttuuriin sekä opetusmenetelmiin. Opetuksen tavoitteena on suomen kielen taidon ja oppimisvalmiuksien kehittäminen perusopetukseen riittäviksi. Suomen kielen lisäksi opetetaan oppilaan ikä- ja taitotasoon soveltuen koulun muita oppiaineita uskonnon opetusta lukuun ottamatta.

Valmistava opetus on vuosiluokkiin sitomatonta. Suomen kielen taidon karttuessa oppilas voi osallistua perusopetuksen oppitunneille ns. integraatio-tunneilla.

Opetusta annetaan 6-10-vuotiaille vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 1 000 tuntia. Opetukseen osallistuvalla on oikeus siirtyä perusopetukseen jo ennen näiden tuntimäärien täyttymistä, jos hänen taitonsa ja valmiutensa sen sallivat. Jokaiselle oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma. Valmistavan opetuksen aikana kartoitetaan oppilaan oppimisvalmiudet ja erityistarpeet. Valmistava opetus kestää yleensä vuoden, mutta ajasta voi joustaa yksilöllisten tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan.

Valmistavan opetuksen päättyessä oppilaalle määritellään hänen taitojaan ja valmiuksiaan vastaava luokka-aste. Valmistavasta opetuksesta siirytään yleisopetukseen yleensä lomien jälkeen tai lukuvuoden vaihtuessa. Siirtopalaverissa käydään läpi oppilaan opinto-ohjelma, joka siirtyy oppilaan mukana uuteen kouluun. Yleisopetuksessa opinto-ohjelma korvaa pedagogisen arvion tehostetun tuen oppimissuunnitelmaa varten.

Kangasalan maahanmuuttajaoppilaat käyvät valmistavassa opetuksessa Tampereella seutusopimuksen perusteella. Mikäli maahanmuuttajaoppilaita muuttaa kuntaan kerralla suurempi määrä, Kangasala voi järjestää valmistavan opetuksen itse. Tampereella valmistavaa opetusta järjestetään Etelä-Hervannan, Hatanpään, Juhannuskylän, Peltolammin, Ahvenisjärven ja Tesoman kouluissa. Tampereen kaupungin kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen suunnittelijan kanssa sovitaan, mihin kouluun kangasalaiset oppilaat menevät. Kangasalan kaupunki maksaa kyydityksen siihen kouluun, johon oppilas Tampereella osoitetaan.

5.5 Perusopetus

Maahanmuuttajaoppilaat käyvät koulua asuinalueellaan ikä- ja/tai taitotasoan vastaavalla luokka-asteella. Mikäli oppilas siirtyy valmistavasta opetuksesta suoraan yläkouluun, luokkasijoitukseen on kiinnitettävä erityistä

huomiota, jotta oppilaalla on realistiset mahdollisuudet saada peruskoulun päättötodistus ja hakeutua jatko-opintoihin. Tavallisesti oppilaat tarvitsevat valmistavan opetuksen jälkeen vielä paljon kielellistä tukea. Eri oppiaineiden soveltuvat sisällöt, tavoitteet ja arviointi tulee suunnitella hyvin oppimissuunnitelmassa, jonka tekemiseen osallistuvat kaikki oppilasta opettavat opettajat. Oppimissuunnitelma tulee tarkistaa säännöllisesti. Vähitellen kehittyvä kielitaito huomioidaan opetuksessa ja arvioinnissa päättöarviointia lukuun ottamatta.

Maahanmuuttajaoppilailla on oikeus S2-opetukseen (suomi toisena kielenä) ja lisäopetukseen tarpeen mukaan. Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Perusopetuslaissa määritellään, että oppilaan huoltaja kuitenkin tekee lopullisen päätöksen oppimääriä koskevista valinnoista (628/1998, 30 §).

Suomi toisena kielenä on yksi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääristä. S2-opetus ei ole suomen kielen tuki- tai erityisopetusta, vaan sillä on omat tavoitteensa, sisältönsä ja arviointikriteerinsä, joita opetuksessa tulee noudattaa. Kangasalla opettajien S2-osaamisen tueksi on tehty laaja S2-opetuksen käsikirja.

Oppimäärä on tarkoitettu sellaisille maahanmuuttajaoppilaille, joiden suomen kielen taito ei ole äidinkielen tasoinen kaikilla kielen osa-alueilla. Kriteerinä tulee käyttää ainoastaan kielitaidon tasoa eikä esimerkiksi synnyinmaata, kansalaisuutta, väestörekisteriin merkittyä äidinkieltä tai Suomessa oloaikaa. Suomen kielen oppiminen tukee osaltaan kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Ruotsin kielestä maahanmuuttajataustaiselle oppilaalle voidaan tarvittaessa antaa vapautus. Vapautettavan aineen tilalla annetaan suomen kielen opetusta.

Vaihtoehtoja S2-opetuksen toteutukselle on kolme:

1) Oppilas opiskelee koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärän S2-ryhmässä. Tässä tapauksessa S2-opettaja vastaa tuntien sisältöjen suunnittelusta ja oppilaan arvioinnista. Mahdollinen toteutustapa kouluissa, joissa on yksi tai useampi S2-opettaja.

2) Oppilas opiskelee osan suomen kielen tunneista S2-ryhmässä ja osan muun luokan mukana SUK-tunneilla (suomen kieli ja kirjallisuus). S2-opettaja ja luokanopettaja tekevät yhteistyötä oppisisältöjen ja arvioinnin toteutuksen kanssa. Ylemmillä vuosiluokilla voidaan hyödyntää jaksojärjestelmää. Opetusta on eriytettävä siten, että S2-oppilas voi opiskella S2-oppimäärän tavoitteiden mukaisesti osallistuessaan SUK-tunneille.

3) Kolmas vaihtoehto on samanaikaisopettajuus, jossa S2-opettaja ja luokanopettaja (tai äidinkielen opettaja) tekevät tiivistä yhteistyötä ja jakavat tuntien suunnittelun ja arvioinnin toteutuksen.

Oppilaan äidinkielen määrittelevät maahanmuuttajaoppilaan vanhemmat. Huoltajien toiveiden mukaan maahanmuuttajaoppilaille järjestetään oman uskonnon opetusta, jos samaan uskontokuntaan kuuluvia oppilaita on vähintään kolme. Maahanmuuttajalapset osallistuvat elämäntiedon opetukseen, jos oman uskonnon opetuksen ryhmää ei muodostu. Maahanmuuttajalapset voivat halutessaan käydä oman uskonnon tai äidinkielen opetuksessa myös Tampereella. Oppilaalle voidaan harkinnanvaraisesti järjestää kotikielen opetusta. Kangasalan kaupunki ei järjestä tällä hetkellä oman äidinkielen opetusta, mutta sen järjestämistä selvitetään.

Kontaktit suomalaisten lasten ja nuorten kanssa ovat tärkeitä maahanmuuttajalapsen ja -nuoren kotoutumisessa. Lasta ja nuorta kannustetaan harrastuksiin ja erilaisiin vapaa-ajantoimintoihin yhdessä suomalaisten lasten ja nuorten kanssa. Koulun on puututtava kaikkiin rasismien muotoihin, esim. maahanmuuttajalapsen/-nuoren kiusaamiseen, syrjintään, ryhmästä pois-sulkemiseen, haukkumiseen ja nimittelyyn. Koulu pitää esillä monikulttuurisuutta ja edistää kansainvälisyyttä monin eri tavoin, esim. Kansainvälinen helmikuu -tapahtumalla. Kangasalla on varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen ja lukiokoulutuksen yhteinen kansainvälisyys- ja globaalikasvatussuunnitelma.

Lapsen oppimiseen vaikuttavat myös lapsen koulutustausta omassa maassaan, vanhempien koulutustausta ja kiinnostus lapsen koulunkäyntiä kohtaan. Syrjäytymisen ehkäisemiseksi maahanmuuttajaoppilas ja hänen perheensä tarvitsevat riittävästi ohjausta koulujärjestelmästä sekä perusopetuksen ja kouluyksikön tavoitteista erityisesti opintojen alkuvaiheessa. Kodin ja koulun välinen yhteistyö vaatii erityistä panostusta maahanmuuttajaoppilaiden kohdalla. Tarvittaessa käytetään tulkkipalveluja.

5.6 Iltapäivätoiminta

Kangasalan kaupunki järjestää 1. ja 2. luokkien oppilaille ja erityisen tuen päätöksen saaneille oppilaille koululaisten iltapäivätoimintaa, johon myös maahanmuuttajalapset voivat osallistua. Toimintaa järjestetään koulupäivinä pääsääntöisesti koulujen tiloissa. Se on osallistujille vapaaehtoista, mutta maksullista. Toiminnan tavoitteena on vähentää lasten yksinoloa, jos vanhemmat ovat töissä ja lapsen koulupäivä on lyhyt. Koululainen osallistuu iltapäivätoiminnassa aikuisen ohjauksessa monipuoliseen ja virkistävään toimintaan ja hänelle annetaan mahdollisuus myös rauhoittua ja levätä. Iltapäivätoiminta voi sisältää mm. liikuntaa, kädentaitoja, musiikkia, pelaamista, leipomista sekä läksyjen tekemistä. Iltapäivätoiminnassa tarjotaan välipala.

5.7 Perusopetuksen jälkeinen opetus

Tampereen Seudun Ammattiopisto Tredun järjestää Kangasalla maahanmuuttajille ammatilliseen koulutukseen valmentavaa koulutusta (VALMA). Tähän koulutukseen voi hakeutua joko yhteishaun tai jatkuvan haun kautta. Muita monipuolisia koulutusvaihtoehtoja maahanmuuttajille on Tredun järjestämänä tarjolla seudullisesti. Maahanmuuttajataustaisilla henkilöillä on mahdollisuus hakeutua yleiseen toisen asteen koulutukseen (lukiokoulutus tai ammatillinen koulutus) normaalin hakumenettelyn kautta.

Osana oppivelvollisuuden laajentamista uudistetaan erilaisia toisen asteen koulutukseen valmentavia koulutuksia 1.8.2022 alkaen. Uuden tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) on tarkoitus yhdistää aiemmat

nivelvaiheen koulutukset eli perusopetuksen lisäopetuksen (kymppiluokka), lukioon valmentavan koulutuksen (LUVA) ja ammatilliseen koulutuksen valmentavan koulutuksen (VALMA).

5.8 Nuorisotyö

Nuorisopalvelut järjestää säännöllistä nuorisotilatoimintaa nuorille. Toiminnan perusta on ennaltaehkäisevässä, kasvatuksellisessa nuorisotyössä sekä nuorten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien tukemisessa. Nuorisotyöllä pyritään tukemaan nuorten kasvua ja elämänhallintaa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Nuorisotilatoiminta tapahtuu neljällä eri nuorisotilalla: Vatialassa, Kirkonkylässä, Ruutanassa ja Sahalahdella. Tilat ovat auki 4-5 arki-iltana viikossa. Nuorisopalvelut tekee myös liikkuvaa nuorisotyötä. Lisäksi ylläpidetään kouluyhteistyönä oppilashuollollisia ryhmiä ja ohjaajat ovat nuorten tavattavissa myös yläkouluilla viikoittain. Nuorisotyöllä on valmiudet tarjota opastusta ja nuorisotila- ym. toimintaa maahanmuuttajanuorille.

6 TYÖLLISYYTTÄ TUKEVAT PALVELUT

6.1 Kangasalan kaupungin työllisyyspalvelut

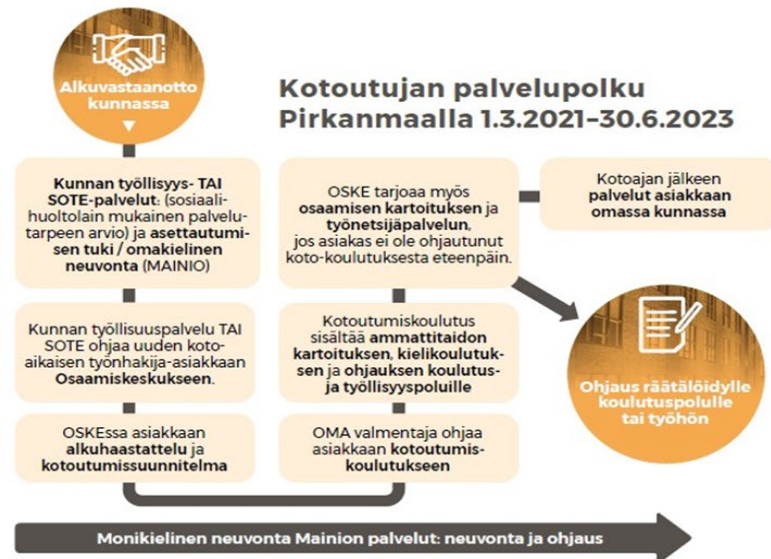
Suuri osa Pirkanmaan työttömistä työnhakijoista siirtyy TE-palveluilta kuntien asiakkaisiksi, työllisyyden kuntakokeilun ajalle 1.3.2021-30.6.2023. Pirkanmaalta kokeilussa ovat mukana kaikki nykyiset 22 kuntaa ja ne yhdessä muodostavat yhden yhtenäisen kokeilualueen.

Pirkanmaalla noin 4000 maahanmuuttajataustaista asiakasta siirtyy kuntakokeilun piiriin. Kotoutumisaikaisia maahanmuuttaja-asiakkaita on Pirkanmaalla noin 1800 ja he saavat palvelua keskitetysti kansainvälisen osaamisen palveluissa Tampereella. Käytännössä kaikki kotoutumisaikaiset maahanmuuttajat, jotka ovat työttöminä työnhakijoina missä tahansa Pirkanmaan kokeilukunnassa saavat työllisyyspalveluja ja OMA-valmentajan Tampereen Rautatienkadulla sijaitsevasta Maahanmuuttajien kansainvälisestä osaamiskeskuksesta (OSKE), myös tamperelaiset kotoutumisajan ylittäneet maahanmuuttajat.

Kotoutumisaikaisten asiakkaiden keskitettyjä lakisääteisiä työllisyyspalveluita ovat työllistymissuunnitelmien, kuten kotoutumissuunnitelman laatiminen yhdessä asiakkaan kanssa, palvelutarpeen arviot, ohjauksen kotoutumiskoulutuksiin ja palvelutarvetta vastaaviin palveluihin, lakisääteiset päätökset palkkatuesta, omaehtoisista opinnoista sekä muista tukimuodoista, päätökset työ- ja koulutuskokeiluista, ohjauksen työvoima- ja muihin koulutuksiin ja valmennuksiin sekä pyynnöt asiantuntija-arvioista. Kotoutumisaikaisen työnhakija-asiakkaan palveluprosessi hoidetaan kokonaisuutena Osaamiskeskuksessa huomioiden asiakkaan ja työllisyyspalveluiden lakisääteiset vastuut ja velvoitteet. Osaamiskeskuspalvelut sisältävät: OMA-valmennus, työnet-sijä- ja osaamiskartoituspalvelut.

Asiakasohjaus kotoutumiskoulutuksiin tapahtuu Osaamiskeskuksen työnhakija-asiakkaan henkilökohtaisen OMA-valmentajan toimesta. Asiakkaille voidaan toteuttaa osaamiskartoitus palvelupolun eri nivelvaiheissa sekä kotoaikana että sen jälkeen, jos koulutuspolkua ei ole vielä löytynyt tai asiakkaalla havaitaan haasteita oppimisessa. OMA-valmentaja on tarvittaessa myös yhteydessä kunnan sosiaali- ja terveystieteisiin, jos asiakkaalla havaitaan monialaisen tuen tarpeita.

Osaamiskeskuksessa asiakkaille on tarjolla myös osaamisen kehittämisen palveluja sekä heidän käytössään on lisäksi Mainion monikielisen neuvonnan palvelut. Pirkanmaan laajuiset maahanmuuttajien keskitetyt työllisyyspalvelut ovat osoitus kuntarajat ylittävästä yhteistyöstä maahanmuuttajien työllistymisen ja kotoutumisen edistämiseksi.

Kangasalan kaupungin työllisyyspalvelut järjestävät kuntouttavaa työtoi- mintaa, palkkatuettua työtä sekä työkokeiluja kuntalaisille. Maahanmuut- taja ohjautuu usein työllisyyspalveluihin vasta kotoutumisajan päätyt- tyä. Opiskelu- ja työpaikan saamisen esteenä voi olla kielitaidon puute. Heikko työllisyystilanne koko maassa heijastuu myös maahanmuuttajien työllistymiseen.

Kangasalan kaupungin työpajat ovat paikkoja, jossa voi valmentautua työ- elämään. Ammatillisten taitojen lisäksi työpaja tarjoaa paikan, jossa voi pohtia elämänsä suuntaa, löytää polkunsä, saada rohkaisua ja tukea. Pit- kään työttömille järjestetään kuntouttavan työtoiminnan ryhmiä, maahan- muuttajille voidaan tarvittaessa järjestää em. ryhmätoimintaa.

Tampereen kaupunkiseudun työvoiman palvelukeskus (TYPA) on Pirkan- maan TE-toimiston, kuntien ja Kelan yhteistyöorganisaatio, jonka tehtävänä on auttaa työnhakijoita palkkatyöhön avoimille työmarkkinoille tai selvittää

työllistymiseen liittyviä esteitä. Asiakkaat ohjautuvat Kangasalan toimipisteeseen pääsääntöisesti TE-toimiston tai sosiaalitoimiston kautta. Asiakkaat voivat myös ottaa suoraan yhteyttä työvoiman palvelukeskuksen työntekijöihin. Työllistymistä kohden edetään pienin askelin, yksilöllisten välitavoitteiden avulla.

7 IKÄIHMISTEN PALVELUT

Vanhushuollon palvelut ovat myös tarkoitettu maahanmuuttajille. Vanhushuollon palveluilla edistetään iäkkään ihmisen hyvinvointia ja elämänlaatua sekä lisätään hänen elämänhallintaansa ja turvallisuuttaan. Hoidon ja huolenpidon lähtökohtana on vanhuksen yksilöllisyys, hänen arvojensa, tapojensa ja näkemystensä kunnioittaminen. Pää tavoite vanhustenhuollon palvelujen järjestämisessä on tukea ja edistää mahdollisuuksia asua kotona tutussa ympäristössä mahdollisimman pitkään.

Vanhuspalvelun sosiaalityöntekijä tekee yhteistyössä asiakasohjaajan kanssa iäkkäille maahanmuuttajille palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä kotoutumissuunnitelman.

Ikääntyvien maahanmuuttajien perheet ja sukulaiset osallistuvat yleensä paljon läheistensä hoitoon. Perheiden hoitoon osallistumista tuetaan kertomalla palveluista ja ottamalla läheiset mukaan hoidon suunnitteluun ja toteutukseen, jolloin ikääntyvän maahanmuuttajan kulttuurin ominaispiirteet tulevat huomioiduksi palveluiden suunnittelussa.

8 YHTEISTYÖ JÄRJESTÖJEN JA SEURAKUNNAN KANSSA

8.1 Suomen Punaisen Ristin Kangasalan osasto

SPR:n ylläpitämän Kangasalan transit-vastaanottokeskuksen (15.9.2015-31.5.2016) tuomat kokemukset ja opit ovat edelleen sovellettavissa kunnassa tehtävään kotouttamistyöhön vastaisuudessakin. SPR:n Kangasalan osastossa toimii useita vapaaehtoisia säännöllisesti esimerkiksi ensihoito- ja

ensiapuryhmässä sekä ystävätoiminnassa. Osasto on perustamassa myös henkisen tuen ryhmää, jonka vapaaehtoiset tulevaisuudessa voivat toimia tukena kotouttamisessa.

SPR:n kotouttamisen toimintamuotoja ovat:

Ensihoito ja ensiaputoiminta. Ensiapukurssit auttavat omatoimista terveydenhoitoa ja yleistä hyvinvointia.

Henkisen tuen ryhmä. Traumaattisten kokemusten ja vierauden tunteen lievittämiseen järjestetään koulutettujen avustajien vetämiä keskustelu- ja ohjaustilaisuuksia tasapainoisen elämäntilanteen saavuttamiseksi.

Tapa- ja kulttuurikoulutus. Maahanmuuttajille kerrotaan suomalaisten tavoista toimia erilaissa käytännön tilanteissa ja avustetaan yhteiskunnassa toimimisessa.

Ystävätoiminta. Osaston ystävätoiminnassa on mukana joitakin vapaaehtoisia ystäviä, joilla on kielitaitoa ja koulutusta toimia kotouttamistoiminnassa ystävinä maahanmuuttajille. Kotouttamisen edetessä myös maahanmuuttajat voivat kouluttautua SPR:n ystävätoimintaan vapaaehtoisiksi ystäviksi.

Yhteistyö koulujen ja oppilaitosten kanssa. Koulujen ja oppilaitosten monikulttuurisuusopetus on saanut uutta sisältöä ja tutustuttaa maahanmuuttajia koulutusjärjestelmään.

8.2 Seurakunnat

Kangasalan seurakunta kohtaa maahanmuuttajia normaalin perustoiminnan keskellä ja kautta. Maahanmuuttajia osallistuu muun seurakunnan kanssa jumalanpalveluksiin, kirkollisiin toimituksiin ja eri työalojen järjestämään toimintaan. Heitä kohdataan myös diakoniatyön kautta. Maahanmuuttajien osallistumista voidaan tukea esimerkiksi tarjoamalla käyttöön omakielistä materiaalia. Rippikouluissa on käytetty maahanmuuttajan äidinkieltä osaavaa avustajaa. Seurakuntaan on hankittu tulkkauslaitteisto, jonka avulla tulkki voi kääntää tilaisuuksien ohjelmaa 22:lle kieltä osaamattomalle vieraille.

Maahanmuuttajan osallistuminen seurakunnan toimintaan tukee hänen kotoutumistaan antamalla hänelle yhteisön, jossa tutustua suomalaisiin, suomen kieleen ja kulttuuriin ja jossa hän saa henkistä ja hengellistä tukea hänelle tärkeissä kysymyksissä.

Maahanmuuttajatyössä pyritään tekemään yhteistyötä muiden alueellisten toimijoiden kanssa. Tutuksi tuleminen ja ihmisten tasavertainen kohtaaminen nopeuttavat kotoutumista ja edesauttavat asuinpaikkakunnan henkisen ilmapiirin muutosta suvaitsevaisempaan suuntaan.

Kangasalan Helluntaiseurakunta järjestää keskustelu- ja ystäväiltoja maahanmuuttajille tarvittaessa. Vierailuja Tampereen Saalemin ja Hervannan katukappeliin arabian- ja farsinkielisiin tilaisuuksiin tehdään myös. Lisäksi ylläpidetään henkilökohtaisia yhteyksiä.

ViaDia Pirkanmaa ry järjestää päiväkeskustoimintaa, ruoka-apua, ryhmätoimintaa, kuntouttavaa työtoimintaa ja kehittää sosiaalista isännöintiä vaikeissa asumistilanteissa oleville henkilöille. Toimipaikka sijaitsee Kangasalan keskustassa, Kuohunharjuntie 21.

Kaikille avoin päiväkeskustoiminta on avoinna arkisin klo 9-14, päiväkeskukselle voi tulla kahville, rupattelemaan tai kysymään apua erilaisiin palveluohjaustilanteisiin.

Ruoka-apua jaetaan perheille ja yksinäisille henkilöille pääsääntöisesti kerran viikossa torstaisin klo 13-13.30. Jaettavana on kauppojen hävikkiruokaa ja EU-ruokaa. Lisätietoja ruoka-avusta saa päiväkeskukselta.

ESR-rahoitteinen Kangasalan Kotipesä-hanke tarjoaa apua yksilökeskustelujen ja ryhmätoimintojen avulla sekä ohjaa henkilöitä Kangasalan kaupungin palveluihin.

Kuntouttavaa työtoimintaa tuotetaan henkilöille, joita Kangasalan kaupungin työllistämispalvelut lähettää ViaDialle. Lisätietoja saa päiväkeskukselta.

Kangasalan Kotipesä-hanke kehittää sosiaalista isännöintiä. Ko. palvelu auttaa asumisvaikeuksissa olevia henkilöitä tai perheitä asiointiin, vuokravelkoihin yms. asumisasioihin liittyen niin ettei asuminen vaarantuisi.

8.3 Muut

[Suomen Pakolaisapu](#) tukee pakolaisten ja siirtolaisten oikeuksien toteutusta ja yhdenvertaista osallisuutta yhteiskunnissa ja yhteiskuntien jäsenenä ja rakentajina. Suomen Pakolaisavun [Järjestöhautomo](#) antaa tietoa ja tukea muun muassa yhdistyksen perustamiseen, talouteen, hankehallintoon, varainhankintaan ja rahoituksen hakemiseen liittyen. Järjestöhautomo tarjoaa koulutusta, jossa saa tietoja ja taitoja suomalaiseen kansalaistoimintaan. Palveluna tarjotaan myös yhdistysvalmennusta, joka on pidempikestoista tukea yhdistystoiminnan tietyn osa-alueen kehittämiseen tai työstämiseen. Järjestöhautomolla on Tampereella työntekijä, joka neuvoo ja kouluttaa järjestöjä. Toimisto sijaitsee Kulttuuritalo Laikussa Keskustori 4, 33100 Tampere. Palvelut ovat tarkoitettu monikulttuurisille, maahanmuuttajien perustamille ja etnisten vähemmistöjen yhdistyksille. Neuvonta, valmennus ja koulutukset ovat maksuttomia.

Mannerheimin lastensuojeluliiton Tampereen osasto ja Kangasalan yhdistys tarjoavat mahdollisuuden osallistua monikulttuuriseen ystävöimintaan. Toiminnalla pyritään edistämään maahanmuuttajaaitien kotoutumista Suomeen. Vapaaehtoisuuteen perustuvan naisystävöiminnan kautta vahvistetaan suomen kielen taitoa, madalletaan osallistumiskynnystä ja lisätään kulttuurien välistä tietoisuutta.

Naisystävöiminta tarjoaa mahdollisuuden tutustua muihin kulttuureihin ja toiminnan kautta saa uusia ystäviä. MLL tarjoaa vapaaehtoisille perehdytyksen. Toimintaan osallistuvat saavat tarvittaessa neuvontaa ja ohjausta Laivapuiston perhetalolla. Lisäksi toiminnan puitteissa järjestetään yhteisiä tapahtumia, esimerkiksi monikulttuurisia teemailtoja. Ystävyyssuhteen alussa ystävykset saavat yhteisen opastuksen toiminnan tavoitteisiin. Tämän jälkeen ystäväpari sopii keskenään tapaamisajankohdat ja –paikat.

9 SEUTUKUNNALLISET PALVELUT JA VALTION PALVELUT

9.1 Tampereen palvelut

Tampereella toimii [Monikielinen neuvonta Mainio](#) (Rautatienkatu 10). Ma- niosta saa opastusta esimerkiksi asumiseen, työhön, koulutukseen, oleskelu- lupiin sekä sosiaali- ja terveystalveluihin liittyvissä kysymyksissä. Asiakkaita palvellaan 16 eri kielellä. Kaikki neuvojat palvelevat asiakkaita myös suo- meksi. Palvelu on maksutonta ja avointa kaikille taustasta ja maahantu- losyystä riippumatta. Neuvonta toimii ilman ajanvarausta.

Kansainvälinen naisten tapaamispaikka [Naistari](#) toimii Tampereella Hervan- nassa. Naistarissa voi mm. opiskella suomen kieltä, tutustua uusiin ihmisiin, saada neuvoja, käydä internetissä sekä osallistua Naistarin tapahtumiin. Lapset voi ottaa Naistariin mukaan ja sieltä löytyy myös lastenhoitoapua.

Tampereella toimii myös kaikille miehille avoin kansalaistalo [Mattila](#), jonka tavoitteena on edistää miesten välistä dialogia ja tukea miesten hyvinvoin- tia yhdessä tekemisen kautta. Tämä rakentuu avoimesta toiminnasta sekä erilaisista toiminnallisista ryhmistä. Lisäksi Mattilan miehet ovat osallistuneet talkoisiin, seminaareihin ja tapahtumiin. Yhteistyötä tehdään miesjärjestö- jen, eri yhdistysten, kaupungin yms. tahojen kanssa.

Kulttuuri- ja sukupuolisosensitiivistä nuorisotyötä Tampereella teke- vät [Kölvin](#) monikulttuurinen poikatyöyksikkö sekä [Tyttöjen talo](#). [Nauha Ry](#) [Kohtaamispaikka Mukana](#) on kaikille avoin kulttuurienvälinen kohtaamis- paikka.

Hervannan uimahallissa maanantaisin maahanmuuttajanaishille on oma ui- mahallivuoro. Uimahallin yhteydessä on myös kuntosali, joka on uintivuoron ajan varattu yleisesti kaikille naisille.

9.2 Digi- ja väestötietovirasto

Kangasalan kaupungin asukkaat asioivat Sisä-Suomen Digi- ja väestötietovirastossa Tampereen yksikössä osoitteessa Hatanpään valtatie 24, PL 682, 33101 Tampere. Digi- ja väestötietovirastossa vakinaisesti Suomeen muuttaville rekisteröidään kotikunta ja he saavat suomalaisen henkilötunnuksen rekisteröinnin yhteydessä, mikäli sitä ei ole aiemmin saatu oleskeluluvan myöntämisen yhteydessä.

Rekisteröitymistä varten tarvitsee käydä henkilökohtaisesti Digi- ja väestötietovirastossa. Mukana on oltava passi ja voimassa oleva oleskelulupa. Muita rekisteröitymisessä tarvittavia asiakirjoja ovat mahdolliset avioliittotodistukset, ero-, ja kuolintodistukset ja lasten syntymätodistukset. Rekisteröityvän henkilön tulee täyttää ja henkilökohtaisesti allekirjoittaa ulkomaalaisen rekisteröintilomake sekä muuttoilmoitus väestötietojärjestelmään. Pohjoismaiden kansalaiset eivät tarvitse oleskelulupaa, mutta heidän tarvitsee ilmoittaa muutosta viikon kuluessa muutosta Digi- ja väestötietovirastoon. EU-kansalaisen, joka aikoo jäädä Suomeen yli kolmeksi kuukaudeksi, on rekisteröitävä oleskelunsa Maahanmuuttovirastossa ennen rekisteröitymistään Digi- ja väestötietovirastoon. Työntekoa ja verotusta varten henkilötunnusta tarvittaessa henkilötunnus on mahdollista saada verotoimistosta.

9.3 Poliisi

Kangasalan kaupungin asukkaat kuuluvat Sisä-Suomen poliisilaitoksen piiriin, joka toimii Pirkanmaan ja Keski-Suomen alueella. Hallinnollinen ja johdollinen keskus sijaitsee Tampereella. Poliisi ja Rajavartiolaitos ottavat vastaan ilmoitukset turvapaikan hakemisesta. Lisäksi Poliisi valvoo ulkomaalaislain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista. Sitä tehdään lähikohtaisesti osana kaikkea peruspoliisityötä. Kangasalan poliisiasema sijaitsee osoitteessa Urheilutie 6, PL 10, 36201 Kangasala.

9.4 Maahanmuuttovirasto eli Migri

Maahanmuuttovirasto on sisäministeriön alainen virasto, joka käsittelee ja ratkaisee maahantuloon, maassa oleskeluun, pakolaisuuteen sekä Suomen kansalaisuuteen liittyviä asioita.

Maahanmuuttoviraston tehtäviä:

- käsittelee oleskelulupa hakemuksia Suomeen tuleville ulkomaalaisille kuten opiskelijoille, työntekijöille, elinkeinonharjoittajille, paluumuuttajille ja Suomessa asuvien ulkomaalaisten perheenjäsenille
- käsittelee turvapaikkahakemukset puhuttelusta päätöksentekoon
- ohjaa ja suunnittelee turvapaikanhakijoiden ja tilapäistä suojelua saavien vastaanoton käytännön toimintaa
- myöntää muukalaispasseja ja pakolaisen matkustusasiakirjoja
- päättää käännätyksestä ja karkottamisesta
- vastaa kansalaisuushakemuksista, -ilmoituksista ja -selvityksistä
- vastaa ulkomaalaisrekisterin ylläpidosta
- tuottaa tietopalveluita niin kansainvälisiin tarpeisiin kuin kotimaan päättäjäille ja viranomaisille
- osallistuu omaa toiminta-aluettaan koskevaan kansainväliseen yhteistyöhön

9.5 Kela eli Kansaneläkelaitos

Suomeen vakituisesti muuttanut henkilö voi saada Kelan etuuksia muuttohetkestä lähtien. Maahanmuuttajalla tulee olla oleskelulupa, tai hänen tulee olla EU-, Eta-maan tai Sveitsin kansalainen. Tilapäinen oleskelu, kuten lyhyt työskentely, opiskelu tai turvapaikanhaku, ei oikeuta Kelan etuuksiin. Kela arvioi muuton vakinaisuutta. Paperittomat henkilöt eivät ole oikeutettuja etuuksiin.

Hakiessa Kelan etuuksia tulee täyttää lomake Y 77 Muutto Suomeen tai tehdä se verkkoasioinnin kautta.

Lisää etuuksien myöntämisen perusteista täältä: <https://www.kela.fi/sosiaaliturvaan-kuuluminen-ulkomailta-suomeen>

Työnteko ja yrittäjäyys: <https://www.kela.fi/ulkomailta-suomeen-tyontekijat-ja-yrittajat>

Opiskelu: <https://www.kela.fi/ulkomailta-suomeen-opiskelijat-ja-tutkijat>

Perheenjäsenet: <https://www.kela.fi/ulkomailta-suomeen-perheenjasenet>

Yhteystiedot kansainvälisissä tilanteista asiakkaille ja ammattilaisille täältä:

<https://www.kela.fi/kv-keskus>

Kelan asiakkailla on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen, mikäli yhteistä kieltä ei löydy. Tulkin tilauksen voi tehdä suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi Kelan palvelunumeron kautta, tai henkilökohtaisesti käymällä Kelan palvelupisteessä. Tapaaminen voidaan toteuttaa Kelan palvelupisteessä tai etänä.

10 MAAHANMUUTTAJATYÖN KEHITTÄMISALUEET JA IDEAT

Tiedottaminen kotouttamisohjelmasta ja sen sisältämästä kattavasta palvelutarjonnasta vaatii aktiivista tiedottamista kuntaorganisaation sisäisesti ja ulkoisesti. Kaupungin palveluihin hakeutuneiden maahanmuuttajien ohjauksesta oikeisiin palveluihin on parannettava, jotta henkilöiden kotouttaminen voi alkaa. Yhteistyötä organisaation sisällä on tarpeen tiivistää. Mahdollinen sosiaali- ja terveystieteiden hyvinvointialueuudistus edellyttää uusien yhteistyöpintojen rakentamista rajapintoihin.

Tutkitaan mahdollisuutta järjestää kaupungin eri organisaatioissa toimivien työntekijöiden säännöllisiä yhteistyö- ja seurantapalavereja.

Kaupungin verkkosivuja on tarvetta kehittää siten, että englanninkieliset sivut ovat hyödylliset myös maahanmuuttajille, ei ainoastaan matkailijoille. Verkkosivuille linkitetään olemassa oleva materiaali ja sivustot, jotka auttavat maahanmuuttajia tietojen hakemisessa.

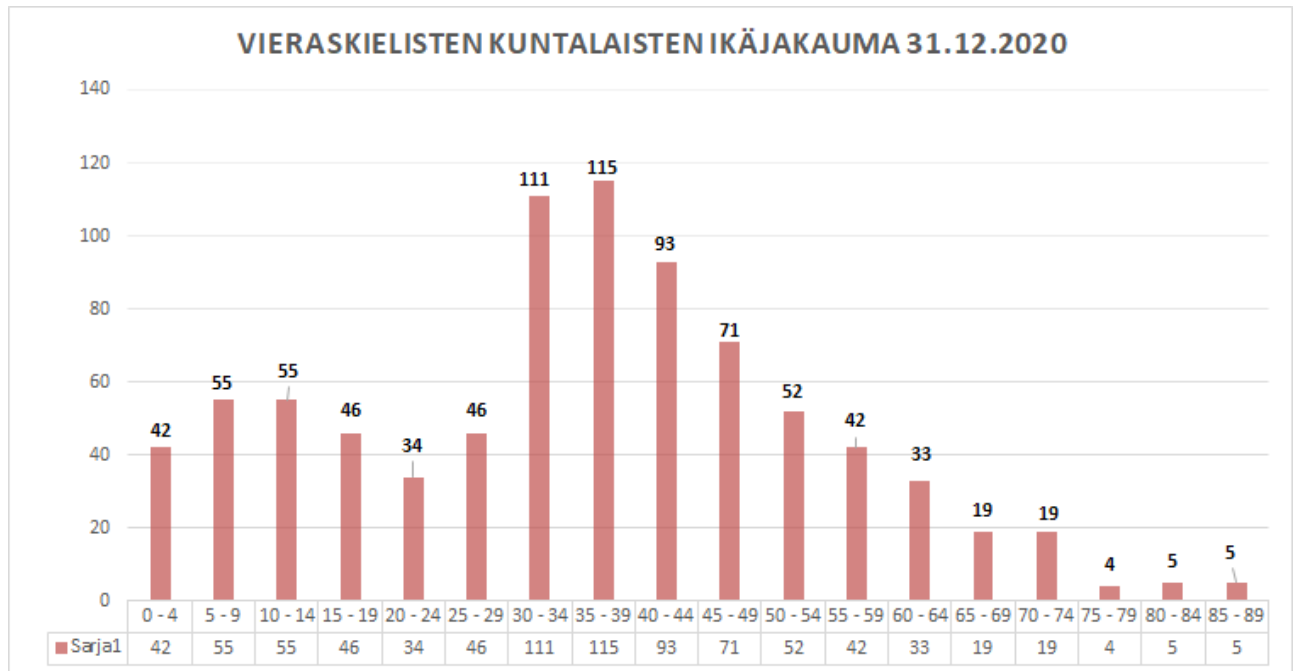
Huomioidaan vieraskieliset Kangasalle muuttajat tasaveroisesti suomenkielisten kanssa tervetuloa -pakettien lähettämisessä ja eri osallisuuden foorumeissa.

Kaupunkiin on syytä nimetä maahanmuuttajien palveluista keskitetysti tietävä henkilö, jotta kaupunkiorganisaatio kuin yhteistyötahot tietävät, mistä keskitettyä tietoa on mahdollista saada. Tarve korostuu erityisesti maahanmuuton painopisteen siirtyessä elinkeino- ja yrityspolitiikkaan.

11 LIITTEET

Liite 1: Maahanmuuttoon liittyviä käsitteitä

Maahanmuuttaja	Yleiskäsite, jota käytetään kuvaamaan kaikkia maahan muuttaneita henkilöitä.
Ulkomaalainen	Suomen oikeuden kannalta henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen.
Siirtolainen	Henkilö, joka muuttaa pysyvässä tarkoituksessa toiseen maahan hankkiakseen sieltä toimeentulon.
Pakolainen	Henkilö, joka on kotimaansa ulkopuolella ja jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa kotimaassaan vainotuksi rodun, uskonnon, kansalaisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta (YK:n pakolaisen oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen mukaan). Pakolaisiksi kutsutaan Suomessa yleensä myös henkilöitä, jotka ovat saaneet jäädä maahan suojelun tarpeen vuoksi tai humanitaarisista syistä.
Turvapaikanhakija	Henkilö, joka pyytää suojaa ja oleskelulupaa vieraasta maasta. Hakijalla on oikeus oleskella vastaanottokeskuksessa hakemuksen käsittelyn ajan. Työnteko-oikeus 3-6 kk hakemuksen jättämisestä.
Kiintiöpakolainen	Henkilö, jolla on YK:n pakolaisasiain päävaltuutetun myöntämä pakolaisen asema ja jolle on myönnetty maahantulolupa vuosittain valtion tulo- ja menoarvion yhteydessä päätettävän pakolaiskiintiön puitteissa. Suomen vuosittainen kiintiö on 750.
Paluumuuttaja	Ulkosuomalainen, joka on pidemmän tai lyhyemmän ajanjakson asunut Suomen rajojen ulkopuolella ja palaa Suomeen. Suomessa paluumuuttajakäsitettä sovelletaan entisiin ja nykyisiin Suomen kansalaisiin sekä entisen Neuvostoliiton alueelta peräisin oleviin henkilöihin kuten inkerinsuomalaisiin, joilla on suomalainen syntyperä.
Kotouttaminen	Viranomaisten ja muiden tahojen järjestämät toimenpiteet, joilla edistetään ja tuetaan maahanmuuttajien kotoutumista.
Kotoutuminen	Kotoutuminen on yksilöllinen prosessi, jossa maahanmuuttajat osallistuvat ja liittyvät yhteiskunnan taloudelliseen, poliittiseen ja sosiaaliseen elämään. Kotoutumisprosessi on ylisukupolvinen prosessi, jolla tarkoitetaan sitä, että maahanmuuttajan oma kulttuuristausta vaikuttaa myös seuraaviin sukupolviin, vaikka he olisivatkin syntyneet ja kasvaneet uuden kulttuurin keskellä. Perheenjäsenten kotoutuminen on usein myös eriaikaista. Minkälaisista ohjauksista tarvitaan ja kuinka pitkän ajan, riippuu kotoutujan taustasta (kotimaa ja maan tilanne, koulutustausta, elämäkokemukset) iästä, omista tavoitteista ja maahanmuuton syistä. Ihmisen perustarpeisiin kuuluvat kulttuurista riippumatta yhteisöön kuulumisen ja hyväksytyksi tulemisen tarve. Fyysisten perustarpeiden (asuminen, ruoka, vaatteet) tyydyttämisen lisäksi maahanmuuttaja tarvitsee tukea sosiaalisen yhteisön löytämiseen ja siinä hyväksytyksi tulemiseen. Tärkeä elementti kotoutumisprosessissa on oman etnisen identiteetin, kielen ja kulttuurin säilyttäminen ja harjoittaminen
Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo	Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo tarkoittavat samaa asiaa eli tasa-arvoisten mahdollisuuksien varmistamista kaikille sukupuolesta, etnisestä taustasta, kielestä, iästä, vammaisuudesta, seksuaalisuudesta, suuntautumisesta, uskonnosta, vakaumuksesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä huolimatta

Liite 2: Vieraskielisten ikäjakauma Kangasalla**Liite 3: Humanitaarisen maahanmuuton kustannusten korvaaminen kunnalle**

Pakolaisten vastaanottamiseen liittyy sopimuksen tekeminen ELY-keskuksen kanssa. Sopimus perustuu kotoutumista edistävään lakiin (1386/2010). Kotoutumista edistävän lain mukaan valtio myöntää korvauksia kiintiöpakolaisista, turvapaikan saaneista tai myönteisen oleskeluluvan toissijaisen tai humanitäarisen suojelun perusteella saaneista henkilöistä. Kunnan ja ELY-keskuksen välisessä sopimuksessa sovitetaan kunnan pakolaiskiintiöstä, johon voi kuulua sekä kuntaan osoitettuja kiintiöpakolaisia että myönteisen oleskelulupapäätöksen saaneita turvapaikanhakijoita. Mikäli sopimusta ei tehdä, kunta ei voi saada korvauksia yhdestäkään korvauksen piiriin kuuluvasta henkilöstä mukaan lukien kuntaan itsenäisesti muuttavat turvapaikanhakijat ja turvapaikan ja oleskeluluvan saaneet henkilöt. ELY-keskuksen kanssa tehtävä sopimus voidaan irtisanoa 12 kuukauden irtisanomisajalla.

Humanitaarinen maahanmuutto: Kunnalla on nykyisen lainsäädännön ja ohjeistuksen nojalla mahdollisuus saada ELY-keskukselta korvauksia, joita maksetaan laskennallisen perusteen tai todellisten kustannusten mukaan.

Korvausta maksetaan siitä alkaen, kun henkilölle, jonka kunnassa asumisen perusteella korvaus maksetaan, on rekisteröity ensimmäinen kotikunta väestötietojärjestelmään.

Jos henkilöllä ei ole oleskelulupaa maahan tullessaan eikä hän voi oleskeluluvan saatuaan saada kotikuntalain (201/1994) mukaista kotikuntaa, korvausta maksetaan siitä alkaen, kun hänelle on myönnetty oleskelulupa.

Kustannusten korvaamisen edellytyksenä on, että kunta on laatinut kotouttamisohjelman ja tehnyt ELY-keskuksen kanssa sopimuksen vastaanotosta. Valtion korvauksista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella (VNA 571/2011). Kangasalan sopimus on tehty vuonna 2016.

Laskennallinen korvaus kuntaan osoitetuista henkilöistä

Korvaus kunnan maksamasta kotoutumistuesta ja toimeentulotuesta

Korvaus kääntämien järjestämisestä

Korvaus erityiskustannuksista

Esim. sosiaali- ja terveydenhuollon suuret kustannukset

Korvaus alkukartoituksen järjestämisestä

Korvauksen maksaminen

Kunnan on haettava korvausta ELY-keskukselle osoitetulla hakemuksella viimeistään kahden vuoden kuluttua sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana tapahtuneesta toiminnasta korvausta haetaan.

11. LINKKEJÄ, TOIMIJOITA JA MATERIAALEJA

Perustietoa

- **Kotouttaminen.fi** www.kotouttaminen.fi
Laajasti tietoa työssään maahanmuuttajia kohtaaville.
- **InfoFinland.fi** <https://www.infofinland.fi/>
Laajasti tietoa Suomessa asumisesta ja elämisestä 12 eri kielellä.
- **Siirtolaisuusinstituutti** www.migrationinstitute.fi/
Tietoa ja tutkimusta muuttoliikkeistä.
- **Väestöliitto** <https://www.vaestoliitto.fi/maahanmuuttajat/>
Edistävät perhelähtöistä kotoutumista ja maahanmuuttajien työelämäosallisuutta.
- **This is Finland** <http://finland.fi/>
Tietoa Suomesta maahanmuuttajille.
- **Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019 - Indikaattoritietoa kotoutumisesta** (Työ- ja elinkeinoministeriö) <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-489-1>
- **Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019- tutkimusartikkeleita kotoutumisesta** (Työ- ja elinkeinoministeriö) <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-487-7>
- **Maahanmuuttajien kotouttaminen** (Työ- ja elinkeinoministeriö) <https://tem.fi/maahanmuuttajien-kotouttaminen>
- **Maahanmuuttajien psyykkistä hyvinvointia ja mielenterveyttä edistävät tekijät ja palvelut** (Kotoutumisen osaamiskeskus, TEM) <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-008-4>
- **Kumppanuusbarometri 2020** <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-788-5>

Työ- ja elinkeinoministeriön kotoutumisen kumppanuusohjelma tukee kotoutumista ja yhteiskunnan vastaanottavuutta edistävän työn vaikuttavuutta lisäämällä yhteistyötä. Ohjelman seurannan tukena toteutetaan kahden vuoden välein kysely kotoutumista ja yhteiskunnan vastaanottavuutta kehittäville toimijoille.

- **Yhteisölähtöisen kotoutumisen mahdollisuudet Suomessa** (Työ- ja elinkeinoministeriö julkaisu) <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-659-8>
- **Maahanmuuttosananastoa** (Euroopan muuttoliikeverkosto) http://www.emn.fi/fi-les/1951/EMN_Glossary_2018_FI_V_6.0_web.pdf
- **Digi- ja väestötietovirasto** <https://dvv.fi/suomeen-muutto>
Tietoa Suomeen muutosta ja Väestötietojärjestelmään rekisteröitymisestä.
- **Tilastokeskus** <https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/index.html>
Tilastoa maahanmuuttajataustaisesta väestöstä ja kansainvälisestä muuttoliikkeestä.
- **Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö IOM** <https://www.iom.int/>
Tekee maailmanlaajuisesti työtä ihmiskauppaa vastaan.

Viranomaiset, luvat ja palvelut

- **Maahanmuuttovirasto** <https://migri.fi/>
Luvat, kansalaisuus, todistukset
- **Digi- ja väestötietovirasto** <https://dvv.fi/ulkomaalaisen-rekisterointi-vaestotietojarjestelmaan>
Henkilötunnus, kotikunta, muuttoilmoitus
- **Kela** <https://www.kela.fi/>
Etuudet, oikeus sosiaaliturvaan
- **Poliisi** <https://poliisi.fi/ulkomaalaisvalvonta>
Turvapaikan hakeminen, ulkomaalaisvalvonta
- **Suomen Pakolaisneuvonta** www.pakolaisneuvonta.fi/
Ulkomaalaisoikeuteen erikoistunut lakitoimisto sekä vaikuttamis- ja asiantuntijatyötä tekevä kansalaisjärjestö.
- **Enter Finland** <https://enterfinland.fi/>
Sähköinen oleskelulupa-, EU-rekisteröinti-, ja kansalaisuushakemuspalvelu

Ohjaus, tuki, neuvonta

- **Monikielinen neuvonta Mainio** <https://www.tampere.fi/maahanmuuttajat.html>
Mainiosta saa tietoa ja neuvoa arjen asioihin omalla kielellä.
- **Suomen Pakolaisapu** www.pakolaisapu.fi/
Tukee pakolaisten ja siirtolaisten oikeuksien toteutumista ja yhdenvertaista osallisuutta yhteiskunnissa ja yhteiskuntien jäsenenä ja rakentajina.
- **Suomen Pakolaisavun Järjestöhautomo** <https://jarjestohautomo.fi/>
Antaa tietoa ja tukea muun muassa yhdistyksen perustamiseen, talouteen, hankkehallintoon, varainhankintaan ja rahoituksen hakemiseen liittyen.
- **Kangasalan sähköinen perhekeskus** <https://www.kangasala.fi/asukkaat-ja-muuttajat/sahkoinen-perhekeskus/>
Lapsille, nuorille, perheille ja aikuisille suunnatut palvelut samasta paikasta
- **Kotoutumisentukena.fi** <https://kotoutumisentukena.fi/>
Sivustolta voi hakea ja ilmoittaa maahan muuttaneille tarkoitettua, matalan kynnyksen kotoutumista tukevaa toimintaa sekä työntekijöille ja vapaaehtoisille suunnattuja tapahtumia ja koulutuksia.

Terveyspalvelut

- **Kangasalan kaupungin terveystalvet** <https://www.kangasala.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/terveyspalvelut/>
- **MIELI ry:n Kriisipuhelin** <https://mieli.fi/fi/tukea-ja-apua/kriisipuhelin-keskustelu-apua-numerossa-09-2525-0111>
Kriisipuhelin tarjoaa kriisissä oleville keskusteluapua:
-Suomeksi 24/7 puh. 09 2525 0111
-Ruotsiksi puh. 09 2525 0112, ma ja ke klo 16-20 sekä ti, to, pe klo 9-13
-[Arabiaksi](#), soittaa voi myös englanniksi puh. 09 2525 0113 ja WhatsAppissa 040 195 8202, ma ja ti klo 11-15, ke klo 13-16 ja klo 17-21 sekä to klo 10-15.

Asuminen

- **Kiinteistö Oy Taloherttua** <https://taloherttua.fi/>
Kaupungin omistama vuokrataloyhtiö
- **Kangasalan kaupungin asuntoasiat** <https://www.kangasala.fi/asuminen-ja-ym-paristo/asuminen-rakentaminen-ja-tontit/asuntoasiat/>
Tietoa asumisoikeusasunnoista
- **InfoFinland** <https://www.infofinland.fi/fi/elama-suomessa/asuminen/oma-asunto>
Asunnon omistaminen ja ostaminen
- **Naapuruussovittelun keskus** <https://www.naapuruussovittelu.fi/>
Neuvoja, tukea ja sovittelua asumiseen ja naapuruuteen liittyen.

Vapaa-aika

- **Lähellä.fi -sivusto** <https://lahella.fi/>
Pirkanmaan yhteisöjen ja yhdistysten tapahtumat, toiminta ja tuki yhdessä osoitteessa.
- **Nauha Ry Kohtaamispaikka Mukana** <https://nauha.fi/hankkeet/steaan-projektiavustus-2017/>
Kaikille avoin kulttuurienvälinen kohtaamispaikka Tampereella.
- **Suomen Punainen risti -Kangasalan osasto** <https://rednet.punainenristi.fi/Kangasala>
Ystävätoimintaa.
- **ViaDia Kangasala** <https://www.viadia.fi/pirkanmaa/viadia-kangasala/>
ViaDia-tori, päiväkeskustoimintaa.
- **Kangasalan Seurakunta** <https://www.kangasalanseurakunta.fi/tapahtumat>
Erilaisia tapahtumia.
- Hervannan uimahalli- maahanmuuttaja naisten uintivuoro sekä kuntosali

Lapset, nuoret ja lapsiperheet

- **Ota koppi –sivusto ja käsikirja** <https://www.otakoppi-ohjelma.fi/content/otakoppi-materiaali-0>
Lasten kanssa työskenteleville materiaalia kielen kehityksen ja osallisuuden vahvistamiseksi.
- **Turvapaikanhakijaperhe. Kohtaamisen ja tuen käsikirja** https://issuu.com/ensijaturvakotienliitto/docs/turvapaikanhakijaperhe_kohtaamisen_kasikirja
Käsikirja turvapaikanhakijaperheiden ja -lasten kanssa työskentelystä.
- **Varhaisen tuen palvelut maahanmuuttajataustaisille perheille** https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74942/TEM-jul_68_2015_web_17112015.pdf?sequence=1&isAllowed=y
Selvitys peruspalveluiden tuesta maahanmuuttajataustaisille perheille
- **Lastensuojelu.info** <https://www.lastensuojelu.info/> Lastensuojelun Keskusliiton tuottama sivusto, joka tarjoaa perustietoa lastensuojelusta Suomessa.

Työelämä

- **Työ- ja elinkeinotoimistot (TE-toimistot)** www.te-palvelut.fi
työlupa, työnvälitys ja muut työvoimapalvelut.
- **Verotoimistot** www.vero.fi
Verotusasiat, tilapäisesti maassa oleskelevien rekisteröinti.
- **Talent Boost -toimenpideohjelma** <https://tem.fi/talent-boost>
Ohjelmassa tavoitteena nostaa Suomen houkuttelevuutta työvoiman, kansainvälisten opiskelijoiden ja tutkijoiden maahanmuuton sekä Suomeen integroitumisen näkökulmasta.

Muut erityisryhmät

- **Psykotraumatologian keskus** <https://www.hdl.fi/tukea-ja-toimintaa/maahanmuuttajille/psykotraumatologian-keskus/>
Psykiatrinen poliklinikka, kohderyhmänä vaikeasti traumatisoituneet, pakolaistautaiset aikuiset, lapset ja perheet. Myös koulutusta, konsultaatiota ja materiaaleja ammattilaisille.
- **Ihmiskauppa.fi -sivusto** <https://www.ihmiskauppa.fi/>
Tietoa auttajille ja apua ihmiskaupan uhreille.
- **Vammaisten maahanmuuttajien tukikeskus Hilma** www.tukikeskushilma.fi/
Edistää vammaisten ja pitkäaikaissairaiden maahanmuuttajien oikeuksia ja yhdenvertaisia osallistumismahdollisuuksia suomalaisessa yhteiskunnassa.

Yhdenvertaisuus

- **Yhdenvertaisuusvaltuutettu** <https://www.syrjinta.fi/asiakaspalvelu>
- **Etnisten suhteiden neuvottelukunta Etno** <https://oikeusministerio.fi/etno>
Valtakunnallisen vuoropuhelun foorumi maahanmuuttajien, etnisten vähemmistöjen, viranomaisen, poliittisten puolueiden ja kansalaisjärjestöjen välillä.
- **Yhdenvertaisuus.fi** <https://yhdenvertaisuus.fi/etusivu>
Sivusto on oikeusministeriön ylläpitämä tietopankki yhdenvertaisuudesta ja syrjimmättömyydestä kiinnostuneille henkilöille ja organisaatioille.
- **THL** <https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/kotoutumisen-ja-osallisuus/yhdenvertaisuus-ja-syrjinta>
Tietoa yhdenvertaisuudesta, syrjinnästä ja rasismista.
- **Ei rasisimille -hanke** (Suomen Punainen Risti) <https://www.eirasismille.fi/>

Lainsäädäntö

- **Sisäasiainministeriö** www.intermin.fi/fi/maahanmuutto
Sisäministeriö vastaa maahanmuuttoa koskevan lainsäädännön valmistelusta, ohjaa ja kehittää maahanmuuttohallintoa sekä tulosoittaa Maahanmuuttovirastoa.
- **Työ- ja elinkeinoministeriö** <https://tem.fi/tyovoiman-maahanmuutto-ja-kotouttaminen>
Vastaa työntekijöiden, yrittäjien, opiskelijoiden, tutkijoiden ja harjoittelijoiden maahanmuuton politiikan, lainsäädännön ja hallinnon kehittämisestä. Ministeriö vastaa myös kotouttamispolitiikan ja -lainsäädännön sekä kotoutumispalvelujen yleisestä kehittämisestä, suunnittelusta, ohjauksesta ja ennakoinnista.
- **Laki kotoutumisen edistämisestä** <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/2010/20101386>

Lain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi tarkoitus edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken.

- **Perustuslaki** <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>
Yhdenvertaisuuden korostaminen.
- **Ulkomaalaislaki** <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040301>
Lain tarkoituksena on toteuttaa ja edistää hyvää hallintoa ja oikeusturvaa ulkomaalaisasioissa.
- **Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta** <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2012/20120916>
Työmarkkinoiden toimivuuden ja työvoiman tarjonnan edistämiseksi valtion tulee huolehtia työ-, talous-, elinkeino-, koulutus- ja sosiaalipolitiikan yhteensovittamisesta ja tasoittaa toimillaan suhdannevaihteluita.
- **Yhdenvertaisuuslaki** <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>
Lain tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa.
- **Kotikuntalaki** <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940201>
Laissa säädetään henkilön kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan sekä ulkomailla vakinaisesti asuvan Suomen kansalaisen väestökirjanpitokunnan määrätymisestä.
- **Työttömyysturvalaki** <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20021290>
Työttömän työnhakijan taloudelliset mahdollisuudet hakea työtä ja parantaa edellytyksiään päästä tai palata työmarkkinoille turvataan korvaamalla työttömyydestä aiheutuvia taloudellisia menetyksiä tämän lain mukaisesti.
- **Laki toimeentulotuesta** <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971412>
Laki määrittää toimeentulotuen määrätymistä.

Kotouttamistyön tueksi materiaaleja

Yleistä

- **Tervetuloa Suomeen -opas** <https://tem.fi/tervetuloa-suomeen>
- **Kotouttaminen.fi - Työn tueksi** <https://kotouttaminen.fi/tyon-tueksi>
Aineistoa, hyviksi todetuilla työkäytäntöjä ja -välineitä, kotoutumislain ja pakolaisien vastaanoton käsikirjat.
- **Yhteiskuntaorientaatio -kurssi** (Suomen Pakolaisapu) <https://yhteiskuntaorientaatio.fi/>
Vasta Suomeen muuttaneille suunnattu kurssi, joka tarjoaa perustavanlaatuisia tietoja Suomessa asumisesta, elämisestä ja työskentelemisestä.
- **Finnish Courses** www.finnishcourses.fi
Suomen kielen kurssihakupalvelu.
- **Kotona Suomessa youtube -kanava** <https://www.youtube.com/c/KotonaSuomessa/featured>
Materiaalia kotoutumistyön tueksi.
- **Kotouttamisen osaamiskeskuksen youtube -kanava** <https://www.youtube.com/c/Kotouttamisenosaamiskeskus/videos>
Materiaalia kotoutumistyön tueksi.
- **Väestöliiton videot ja muut tiedot maahanmuuttajille** <https://www.vaestoliitto.fi/maahanmuuttajat/julkaisut-ja-materiaalit/videos/>
Videoita lastenkasvatukseen, kotoutumiseen sekä seksuaalioikeuksiin, verkkokurssit Seksuaalisuudesta suomea opetteleville ja Uhmaikä.